

MEDZINÁRODNÝ AUDÍTORSKÝ ŠTANDARD 540
AUDIT ÚČTOVNÝCH ODHADOV VRÁTANE ÚČTOVNÝCH ODHADOV
REÁLNEJ HODNOTY A SÚVISIACE ZVEREJNENIA

(Účinný pre audity finančných výkazov za obdobia
začínajúce sa 15. decembra 2009 alebo neskôr)

OBSAH

	Odsek
Úvod	
Rozsah pôsobnosti tohto ISA	1
Charakter účtovných odhadov	2 – 4
Dátum nadobudnutia účinnosti	5
Cieľ	6
Definície	7
Požiadavky	
Postupy na posúdenie rizík a súvisiace aktivity	8 – 9
Identifikácia a posúdenie rizík významných nesprávností	10 – 11
Reakcie na posúdené riziká významných nesprávností	12 – 14
Ďalšie substantívne postupy v reakcii na významné riziká	15 – 17
Vyhodnotenie primeranosti účtovných odhadov a zisťovanie nesprávností	18
Zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov	19 – 20
Indikátory možnej zaujatosti manažmentu	21
Písomné vyhlásenia	22
Dokumentácia	23
Aplikačné a iné vysvetľujúce materiály	
Charakter účtovných odhadov	A1 – A11
Postupy na posúdenie rizík a súvisiace aktivity	A12 – A 44
Identifikácia a posúdenie rizík významných nesprávností	A45 – A51
Reakcie na posúdené riziká významných nesprávností	A52 – A101
Ďalšie substantívne postupy v reakcii na významné riziká	A102 – A115
Vyhodnotenie primeranosti účtovných odhadov a zisťovanie nesprávností	A116 – A119
Zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov	A120 – A123
Indikátory možnej zaujatosti manažmentu	A124 – A125
Písomné vyhlásenia	A126 – A127
Dokumentácia	A128
Príloha: Oceňovanie reálnou hodnotou a jej zverejňovanie podľa rôznych rámcov finančného vykazovania	

Medzinárodný audítorský štandard (ISA) 540 „Audit účtovných odhadov vrátane účtovných odhadov reálnej hodnoty a súvisiace zverejnenia“ treba vykladať v spojení s ISA 200 „Celkové ciele nezávislého audítora a vykonanie auditu v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi“.

Úvod

Rozsah pôsobnosti tohto ISA

1. Tento medzinárodný auditorský štandard (ISA) sa zaoberá zodpovednosťou audítora v súvislosti s účtovnými odhadmi vrátane účtovných odhadov reálnej hodnoty a súvisiacimi zverejneniami pri audite finančných výkazov. Konkrétne uvádza, ako treba v súvislosti s účtovnými odhadmi uplatňovať ISA 315 (revidované znenie)¹ a ISA 330² a ostatné relevantné ISA. Obsahuje aj požiadavky a návod, ktoré sa týkajú nesprávností individuálnych účtovných odhadov a indikátorov možnej zaujatosti manažmentu.

Charakter účtovných odhadov

2. Niektoré položky vo finančných výkazoch sa nedajú presne oceniť, dajú sa iba odhadnúť. Na účely tohto ISA sa takéto položky finančných výkazov označujú ako účtovné odhady. Informácie, ktoré má manažment k dispozícii ako pomôcku pri tvorbe účtovných odhadov, majú rôzny charakter a sú do rôznej miery spoľahlivé, čo ovplyvňuje aj mieru neistoty pri odhadovaní. Miera neistoty pri odhadovaní zase ovplyvňuje riziko významnej nesprávnosti účtovných odhadov vrátane ich náchylnosti na mimovoľnú alebo zámernú zaujatosť manažmentu. (pozri: odseky A1 – A11)
3. Cieľ oceňovania účtovných odhadov sa môže líšiť v závislosti od platného rámca finančného vykazovania a vykazovanej finančnej položky. Pri niektorých účtovných odhadoch je cieľom oceňovania predpovedať výsledok jednej alebo viacerých transakcií, udalostí alebo podmienok vedúcich k potrebe stanoviť účtovný odhad. Pri iných účtovných odhadoch vrátane mnohých účtovných odhadov reálnej hodnoty má oceňovanie iný cieľ, ktorý je vyjadrený ako hodnota aktuálnej transakcie alebo položky finančných výkazov za podmienok prevládajúcich k dátumu ocenenia, napríklad odhadovaná trhovacia cena konkrétneho typu majetku alebo záväzku. Platný rámec finančného vykazovania môže, napríklad, požadovať ocenenie reálnou hodnotou na základe predpokladanej hypotetickej aktuálnej transakcie medzi informovanými a dobrovoľne súhlasiacimi stranami (niekedy označovanými ako „účastníci trhu“ alebo podobne) v nezávislej transakcii a nie vyrovnanie transakcie k skoršiemu alebo budúcemu dátumu³.
4. Rozdiel medzi výsledkom účtovného odhadu a sumou pôvodne vykázanou alebo zverejnenou vo finančných výkazoch nemusí nevyhnutne predstavovať nesprávnosť finančných výkazov. Je to tak najmä v prípade účtovných odhadov reálnej hodnoty, keďže akýkoľvek zaznamenaný výsledok neustále ovplyvňujú udalosti alebo podmienky nasledujúce po dni, ku ktorému sa uskutočnil odhad ocenenia na účely finančných výkazov.

Dátum nadobudnutia účinnosti

5. Tento ISA je účinný pre audity finančných výkazov za obdobia začínajúce sa 15. decembra 2009 alebo neskôr.

Cieľ

6. Cieľom audítora je získať dostatočné a vhodné auditorské dôkazy o:
  - a) primeranosti účtovných odhadov (vrátane účtovných odhadov reálnej hodnoty) vykázaných alebo zverejnených vo finančných výkazoch, a
  - b) adekvátnosti súvisiacich zverejnení vo finančných výkazoch,

¹ ISA 315 (revidované znenie) „Identifikácia a posúdenie rizika významných nesprávností poznaním účtovnej jednotky a jej prostredia“.

² ISA 330 „Reakcie audítora na posúdené riziká“.

³ V rôznych rámcoch finančného vykazovania môžu existovať rôzne definície reálnej hodnoty.

a to z hľadiska platného rámca finančného vykazovania.

Definície

7. Na účely ISA majú ďalej uvedené výrazy tento priradený význam:

- a) Účtovný odhad – aproximácia peňažnej sumy v prípade, keď chýba presný nástroj na ocenenie. Tento výraz sa používa pre sumu ocenenú reálnou hodnotou, pri odhadovaní ktorej existuje neistota, ako aj pre iné sumy, pri ktorých treba uskutočniť odhad. Keď sa tento ISA zaoberá iba účtovnými odhadmi týkajúcimi sa ocenenia reálnou hodnotou, používa sa výraz „účtovný odhad reálnej hodnoty“;
- b) audítorov bodový odhad alebo audítorov interval možných odhadov – suma alebo interval súm odvodených z audítorských dôkazov s cieľom posúdiť odhad manažmentu,
- c) neistota pri odhadovaní – náchylnosť účtovného odhadu a súvisiacich zverejnení k prirodzenej nepresnosti ocenenia,
- d) zaujatosť manažmentu – nedostatočne neutrálny prístup manažmentu pri príprave a prezentácii informácií,
- e) bodový odhad manažmentu – suma, ktorú si manažment zvolí na vykázanie alebo zverejnenie vo finančných výkazoch ako účtovný odhad,
- f) výsledok účtovného odhadu – skutočná peňažná čiastka, ktorá vyplynie z vyriešenia podkladových transakcií, udalostí alebo podmienok, ktoré boli predmetom účtovného odhadu.

Požiadavky

Postupy na posúdenie rizík a súvisiace aktivity

8. Pri vykonávaní postupov na posúdenie rizík, ako aj pri súvisiacich aktivitách zameraných na pochopenie účtovnej jednotky a jej prostredia vrátane jej interných kontrol v súlade s požiadavkami ISA 315 (revidované znenie)⁴ sa audítor oboznámi s nižšie uvedenými skutočnosťami, aby získal základ umožňujúci identifikáciu a posúdenie rizík významných nesprávností účtovných odhadov: (pozri: odsek A12)
- a) požiadavky podľa platného rámca finančného vykazovania relevantné pre účtovné odhady vrátane príslušných zverejnení, (pozri: odseky A13 – A15)
  - b) ako manažment identifikuje takéto transakcie, udalosti a okolnosti, ktoré by mohli viesť k potrebe účtovné odhady vykázat alebo zverejniť vo finančných výkazoch. Audítor si počas takéhoto oboznamovania sa vyžiada od manažmentu informácie o zmenách okolností, ktoré môžu viesť k novým účtovným odhadom alebo k potrebe zrevidovať súčasné účtovné odhady, (pozri: odseky A16 – A21)
  - c) ako manažment tvorí účtovné odhady a pochopenie údajov, na ktorých sú odhady založené, vrátane: (pozri: odseky A22 – A23)
    - (i) metódy, a keď to je vhodné aj modelu, použitých pri tvorbe účtovných odhadov, (pozri: odseky A24 – A26)
    - (ii) relevantných kontrol (pozri: odseky A27 – A28)
    - (iii) skutočností, či manažment využil experta, (pozri: odseky A29 až A30)
    - (iv) predpokladov, z ktorých účtovné odhady vychádzajú, (pozri: odseky A31 – A36)

---

⁴ ISA 315 (revidované znenie), odseky 5 až 6 a 11 až 12.

- (v) či v porovnaní s predchádzajúcim obdobím došlo alebo malo dôjsť k zmene metódy na tvorbu účtovných odhadov a ak áno, prečo, (pozri: odsek A37)
  - (vi) či manažment posúdil vplyv neistoty pri odhadovaní a ak áno, ako. (pozri: odsek A38)
9. Audítor preverí výsledné účtovné odhady vykázané vo finančných výkazoch za predchádzajúce účtovné obdobie alebo, ak to je vhodné, preverí ich následné prehodnotenie na účely bežného obdobia. Charakter a rozsah audítorského preverenia zohľadňuje charakter účtovných odhadov, ako aj to, či informácie získané preverením budú relevantné z hľadiska identifikácie a posúdenia rizík významných nesprávností účtovných odhadov uskutočnených vo finančných výkazoch za bežné obdobie. Cieľom preverenia však nie je spochybniť úsudky z predchádzajúcich období založené na informáciách, ktoré boli dostupné v danom čase. (pozri: odseky A39 až A44)

Identifikácia a posúdenie rizík významných nesprávností

10. Pri identifikácii a posudzovaní rizík významných nesprávností v súlade s požiadavkou ISA 315 (revidované znenie)⁵ audítor vyhodnotí stupeň neistoty pri odhadovaní spojenej s účtovným odhadom. (pozri: odseky A45 – A46)
11. Audítor rozhodne, či podľa jeho úsudku niektorý z účtovných odhadov identifikovaných ako odhad s vysokou neistotou pri odhadovaní nevedie k významným rizikám. (pozri: odseky A47 – A51)

Reakcie na posúdené riziká významných nesprávností

12. Na základe posúdených rizík významných nesprávností audítor stanoví: (pozri: odsek A52)
- a) či manažment vhodne uplatnil požiadavky platného rámca finančného vykazovania relevantného z hľadiska účtovného odhadu a (pozri: odsek: A53 – A56)
  - b) či sú metódy na stanovenie účtovných odhadov vhodné a či sa uplatňovali konzistentne a či zmeny účtovných odhadov alebo metód na ich stanovenie v porovnaní s predchádzajúcim účtovným obdobím, ak nastali, sú za daných okolností vhodné. (pozri: odseky A57 – A58)
13. Pri reakcii na posúdené riziká významných nesprávností v súlade s požiadavkou ISA 330⁶ audítor uskutoční jednu alebo viacero z nižšie uvedených aktivít, pričom vezme do úvahy charakter účtovného odhadu: (pozri: odseky A59 – A61)
- a) rozhodne, či udalosti, ktoré nastali do dátumu správy audítora, poskytujú audítorské dôkazy pre účtovný odhad, (pozri: odseky A62 – A67)
  - b) otestuje spôsob, ktorým manažment uskutočnil odhad, ako aj údaje, z ktorých odhad vychádza. Pritom audítor posúdi: (pozri: odseky A68 – A70)
    - (i) či je použitá metóda oceňovania za daných okolností vhodná, a (pozri: odsek A 71 – A 76)
    - (ii) či predpoklady, ktoré manažment použil, sú primerané z hľadiska cieľov oceňovania podľa platného rámca finančného vykazovania. (pozri: odseky A77 – A83)
  - c) Otestuje prevádzkovú účinnosť kontrol týkajúcich sa procesu, akým manažment stanovil účtovné odhady, a uskutoční aj vhodné substantívne postupy. (pozri: odseky A84 – A86)

⁵ ISA 315 (revidované znenie), odsek 25.

⁶ ISA 330, odsek 5.

- d) Vypracuje bodový odhad alebo interval možných odhadov, aby posúdil bodový odhad manažmentu. Na tento účel: (pozri: odseky A87 – A91)
  - (i) ak audítor používa predpoklady alebo metódy, ktoré sa líšia od predpokladov alebo metód manažmentu, dostatočne sa oboznámi s predpokladmi alebo metódami manažmentu, aby mohol zistiť, či jeho bodový odhad alebo interval možných výsledkov zohľadňuje príslušné premenné, a aby mohol vyhodnotiť všetky významné rozdiely oproti bodovému odhadu manažmentu. (pozri: odsek A92)
  - (ii) keď audítor dospeje k záveru, že je vhodné používať interval, bude ho na základe dostupných audítorských dôkazov zužovať dovtedy, kým všetky výsledky v rámci intervalu nebude považovať za primerané. (pozri: odseky A93 – A95)
- 14. Pri zisťovaní záležitostí identifikovaných v odseku 12 alebo pri reakcii na posúdené riziká významných nesprávností podľa odseku 13 audítor zváži, či na získanie dostatočných a vhodných audítorských dôkazov netreba špeciálne schopnosti alebo znalosti vzhľadom na jeden alebo viacero aspektov účtovných odhadov. (pozri: odseky A96 – A101)

Ďalšie substantívne postupy v reakcii na významné riziká

Neistota pri odhadovaní

- 15. Pri účtovných odhadoch vedúcich k významným rizikám audítor popri iných substantívnych postupoch vykonaných na splnenie požiadaviek ISA 330⁷ vyhodnotí: (pozri: odsek A102)
  - a) ako manažment zvážil alternatívne predpoklady alebo výsledky a prečo ich zamietol, prípadne ako inak manažment pri tvorbe účtovných odhadov riešil neistotu pri odhadovaní, (pozri: odseky A103 – A106)
  - b) či sú významné predpoklady, ktoré manažment použil, primerané, (pozri: odsek A107 – A109)
  - c) zámer manažmentu vykonať špecifické postupy a jeho schopnosť uskutočniť ich, keď je to relevantné z hľadiska primeranosti významných predpokladov, ktoré manažment použil, alebo vhodnej aplikácie platného rámca finančného vykazovania. (pozri: odsek A110)
- 16. Ak audítor usúdi, že manažment nevyriešil primerane vplyv neistoty pri odhadovaní na účtovné odhady vedúce k vzniku významných rizík, potom, ak to považuje za potrebné, vypracuje interval, pomocou ktorého treba vyhodnotiť primeranosť účtovného odhadu. (pozri: odseky A111 – A112)

Kritériá vykazovania a oceňovania

- 17. Pri účtovných odhadoch vedúcich k významným rizikám audítor získa dostatočné a vhodné audítorské dôkazy o tom, či:
  - a) rozhodnutie manažmentu o vykázaní alebo nevykázaní účtovných odhadov vo finančných výkazoch a (pozri: odseky A113 – A114)
  - b) zvolený oceňovací základ pre účtovné odhady (pozri: odsek A115)sú v súlade s požiadavkami platného rámca finančného vykazovania.

Vyhodnotenie primeranosti účtovných odhadov a zisťovanie nesprávností

- 18. Audítor na základe audítorských dôkazov vyhodnotí, či sú účtovné odhady vo finančných výkazoch v kontexte platného rámca finančného vykazovania primerané alebo či sú nesprávne. (pozri: odseky A116 – A119)

---

⁷ ISA 330, odsek 18.

Zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov

19. Audítor získa dostatočné a vhodné audítorské dôkazy o tom, či zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov vykázané vo finančných výkazoch sú v súlade s požiadavkami platného rámca finančného vykazovania. (pozri: odseky A120 – A121)
20. V prípade účtovných odhadov vedúcich k významným rizikám audítor v kontexte platného rámca finančného vykazovania vyhodnotí aj primeranosť zverejnenia neistoty pri ich odhadovaní vo finančných výkazoch. (pozri: odseky A122 – A123)

Indikátory možnej zaujatosti manažmentu

21. Audítor preverí úsudky a rozhodnutia, ku ktorým dospel manažment pri tvorbe účtovných odhadov, aby zistil, či existujú indikátory možnej zaujatosti manažmentu. Indikátory možnej zaujatosti manažmentu samy osebe nepredstavujú nesprávnosť na účely robenia záverov týkajúcich sa primeranosti jednotlivých účtovných odhadov. (pozri: odseky A124 – A125)

Písomné vyhlásenia

22. Audítor musí získať od manažmentu a (keď to je vhodné) od osôb poverených spravovaním písomné vyhlásenia o ich presvedčení, že významné predpoklady použité pri tvorbe účtovných odhadov sú primerané. (pozri: odseky A126 – A127)

Dokumentácia

23. Audítor musí zaradiť do audítorskej dokumentácie⁸:
  - a) základ pre závery audítora týkajúce sa primeranosti účtovných odhadov vedúcich k významným rizikám a ich zverejnenia,
  - b) prípadné indikátory možnej zaujatosti manažmentu. (pozri: odsek A128)

***

Aplikačné a iné vysvetľujúce materiály

Charakter účtovných odhadov (pozri: odsek 2)

- A1. Kvôli neistote, ktorá je prirodzenou súčasťou podnikateľskej činnosti, sa niektoré položky finančných výkazov dajú iba odhadnúť. Špecifická charakteristika majetku, záväzku alebo položky vlastného imania, prípadne základ pre ocenenie alebo metóda oceňovania predpísaná rámcom finančného vykazovania, môžu navyše viesť k tomu, že niektorú položku finančných výkazov bude treba odhadnúť. Niektoré rámce finančného vykazovania presne stanovujú metódy oceňovania a zverejnenia, ktoré treba uviesť vo finančných výkazoch, zatiaľ čo iné rámce finančného vykazovania nie sú až také presné. V prílohe k tomuto ISA sa hovorí o oceňovaní reálnou hodnotou a jej zverejňovaní podľa rôznych rámcov finančného vykazovania.
- A2. Niektoré účtovné odhady sú spojené s relatívne nízkou neistotou pri odhadovaní a môžu viesť k menšiemu riziku významných nesprávností, napríklad:
  - účtovné odhady v účtovných jednotkách zaoberajúcich sa podnikateľskými aktivitami, ktoré nie sú zložité,
  - účtovné odhady, ktoré sa často stanovujú a aktualizujú, lebo súvisia s rutinnými operáciami,

⁸ ISA 230 “Audítorská dokumentácia”, odseky 8 až 11 a odsek A6.

- účtovné odhady odvodené z ľahko dostupných údajov, napríklad z údajov o zverejnených úrokových sadzbách alebo z cien cenných papierov obchodovaných na burze. V súvislosti s účtovným odhadom reálnej hodnoty možno takéto údaje označiť za „zistiteľné“.
  - účtovné odhady reálnej hodnoty v prípade, keď platný rámec finančného vykazovania predpisuje jednoduchú oceňovaciu metódu ľahko použiteľnú na majetok alebo záväzok, ktorý treba oceniť reálnou hodnotou,
  - odhady účtovnej hodnoty v prípade, keď je model použitý na ocenenie účtovného odhadu dobre známy alebo všeobecne akceptovaný, za podmienky, že predpoklady alebo vstupné údaje pre model sú zistiteľné.
- A3. Niektoré účtovné odhady však môžu byť spojené s relatívne vysokou neistotou pri odhadovaní, najmä keď sú založené na závažných predpokladoch, napríklad:
- účtovné odhady týkajúce sa výsledku súdneho sporu,
  - účtovné odhady reálnej hodnoty derivátových finančných nástrojov, s ktorými sa verejne neobchoduje,
  - účtovné odhady reálnej hodnoty, pri ktorých sa používa veľmi špeciálny model vyvinutý účtovnou jednotkou, alebo ktoré sú založené na predpokladoch alebo vstupných údajoch, ktoré nie sú na trhu zistiteľné.
- A4. Miera neistoty pri odhadovaní sa mení v závislosti od charakteru účtovného odhadu, rozsahu, v akom na tvorbu účtovných odhadov existuje všeobecne akceptovaná metóda alebo model, a subjektívnosti predpokladov použitých pri účtovnom odhadovaní. Niekedy môže byť neistota pri odhadovaní spojená s účtovným odhadom taká veľká, že sa nespĺnia kritériá na vykazovanie podľa platného rámca finančného vykazovania a účtovný odhad sa nedá stanoviť.
- A5. Nie všetky položky finančných výkazov, ktoré treba oceniť reálnou hodnotou, sú spojené s neistotou pri odhadovaní. Platí to, napríklad, pre niektoré položky finančných výkazov, pre ktoré existuje aktívny otvorený trh, na ktorom sa dajú ľahko získať spoľahlivé informácie o cenách, za ktoré sa obchody aktuálne uskutočňujú, pričom v takom prípade je existencia zverejnených kurzov zvyčajne najlepším audítorským dôkazom reálnej hodnoty. Neistota pri odhadovaní však môže existovať aj v prípade dobre definovanej metódy oceňovania a dát. Napríklad na ocenenie cenných papierov kótovaných na aktívnom otvorenom trhu v kótovanej trhovej cene možno bude potrebná úprava, ak je objem držaných cenných papierov vo vzťahu k trhu významný alebo ak ich predaj podlieha obmedzeniam. Okrem toho, neistotu pri odhadovaní môžu ovplyvniť aj všeobecné ekonomické podmienky v určitom čase, napríklad nelikvidnosť na konkrétnom trhu.
- A6. K dodatočným príkladom situácií, keď sa môžu vyžadovať iné účtovné odhady než účtovné odhady reálnej hodnoty, patria napríklad:
- opravná položka k pochybným pohľadávkam,
  - zastaranosť zásob,
  - záväzky zo záruk,
  - odpisová metóda alebo doba životnosti majetku,
  - opravná položka k účtovnej hodnote investície, ktorej návratnosť je neistá,
  - výsledok dlhodobých zmlúv,
  - náklady vyplývajúce z urovnania súdnych sporov a z rozsudkov.
- A7. K ďalším príkladom situácií, keď sa môže vyžadovať účtovný odhad reálnej hodnoty, patria:
- komplexné finančné nástroje, s ktorými sa neobchoduje na aktívnom

otvorenom trhu,

- platby na základe podielov,
- majetok alebo zariadenie držané na predaj,
- niektorý majetok alebo záväzky nadobudnuté v rámci podnikovej kombinácie vrátane goodwillu a nehmotného majetku,
- transakcie, ktorých súčasťou je bezodplatná výmena majetku alebo záväzkov medzi nezávislými stranami, napríklad nepeňažná výmena prevádzok medzi rozličnými obchodnými odvetviami.

A8. Súčasťou odhadu sú úsudky založené na informáciách, ktoré boli dostupné v čase zostavovania finančných výkazov. V prípade mnohých účtovných odhadov to zahŕňa stanovenie predpokladov týkajúcich sa záležitostí, ktoré sú v čase tvorby odhadu neisté. Audítor nezodpovedá za predvídanie budúcich podmienok, transakcií ani udalostí, ktoré by, keby boli známe v čase auditu, mohli významne ovplyvniť kroky manažmentu alebo predpoklady, z ktorých manažment vychádzal.

Zaujatosť manažmentu

A9. Rámce finančného vykazovania často vyžadujú neutralitu, inými slovami nezaujatosť. Účtovné odhady sú však nepresné a môže ich ovplyvniť úsudok manažmentu. Takýto úsudok môže odzrkadľovať neúmyselnú alebo úmyselnú zaujatosť manažmentu (napríklad motivovanú cieľom dosiahnuť požadovaný výsledok). Účtovný odhad je tým citlivejší na zaujatosť manažmentu, čím je odhadovanie subjektívnejšie. Neúmyselná zaujatosť manažmentu a potenciál pre úmyselnú zaujatosť manažmentu sú prirodzenou súčasťou subjektívnych rozhodnutí, ktoré sa pri účtovných odhadoch často vyžadujú. V prípade pokračujúceho auditu ovplyvnia indikátory možnej zaujatosti manažmentu identifikované počas auditu predchádzajúcich období plánovanie a činnosť audítora zameranú na identifikáciu a posúdenie rizík v bežnom období.

A10. Zaujatosť manažmentu sa ťažko odhaľuje na úrovni jedného účtu. Dá sa zistiť iba pri zvažovaní všetkých skupín účtovných odhadov alebo všetkých účtovných odhadov súhrnne, alebo keď bola zaznamenaná počas niekoľkých účtovných období. Zaujatosť je síce v určitej forme prirodzenou súčasťou subjektívnych rozhodnutí, manažment si však pri takýchto úsudkoch nemusí klásť za cieľ zavádzanie používateľov finančných výkazov. V prípade zámerného zavádzania však má zaujatosť manažmentu charakter podvodu.

Úvahy týkajúce sa účtovných jednotiek z verejného sektora

A11. Účtovné jednotky z verejného sektora môžu mať v držbe významný objem špeciálneho majetku, pre ktorý neexistujú zdroje ľahko získateľných a spoľahlivých informácií na účely ich ocenenia reálnou hodnotou, prípadne ocenenia na inom základe vychádzajúcom z aktuálnej hodnoty alebo kombinácie oboch. Špeciálny majetok, ktorý má účtovná jednotka v držbe, často negeneruje peňažné toky a neexistuje pre ne aktívny trh. Ocenenie reálnou hodnotou preto môže byť zložité a v ojedinelých prípadoch dokonca aj nemožné a zvyčajne naň treba uskutočniť odhad.

Postupy na posúdenie rizík a súvisiace aktivity (pozri: odsek 8)

A12. Postupy používané na posúdenie rizika a súvisiace aktivity požadované na základe odseku 8 tohto ISA audítorovi pomáhajú získať predstavu o charaktere a type účtovných odhadov, ktoré sa môžu v účtovnej jednotke vyskytovať. Audítor musí v prvom rade zvážiť, či poznatky, ktoré získal, stačia na to, aby zistil a posúdil riziká významných nesprávností súvisiacich s účtovnými odhadmi a naplánoval charakter, načasovanie a rozsah ďalších audítorských postupov.

Oboznámenie sa s požiadavkami platného rámca finančného vykazovania [pozri:

odsek 8 písm. a)]

A13. Oboznámenie sa s požiadavkami platného rámca finančného vykazovania pomáha audítorovi rozhodnúť, či rámec napríklad:

- predpisuje určité podmienky na vykazovanie účtovných odhadov⁹ alebo metódy na ich oceňovanie,
- špecifikuje určité podmienky, ktoré povoľujú alebo vyžadujú ocenenie reálnou hodnotou, napríklad poukázaním na zámery manažmentu uskutočniť určité postupy týkajúce sa istého majetku alebo záväzku,
- špecifikuje požadované alebo povolené zverejnenia.

Získanie týchto poznatkov audítorovi zároveň poskytuje základ na rozhovor s manažmentom o uplatnení požiadaviek relevantných pre účtovný odhad a audítorovi umožní rozhodnúť, či sa uplatnili vhodným spôsobom.

A14. Rámce finančného vykazovania môžu manažmentu poskytnúť usmernenie pri stanovovaní bodových odhadov v prípadoch, keď existujú rôzne alternatívy. Niektoré rámce finančného vykazovania napríklad vyžadujú, aby sa ako bodový odhad zvolila tá alternatíva, ktorá podľa úsudku manažmentu predstavuje najpravdepodobnejší výsledok¹⁰. Iné rámce môžu napríklad vyžadovať použitie diskontovanej očakávanej hodnoty váženej pravdepodobnosťou. Niekedy môže manažment byť schopný uskutočniť bodový odhad priamo. Inokedy môže manažment uskutočniť spoľahlivý bodový odhad iba po zvážení alternatívnych predpokladov či výsledkov, z ktorých vie odvodiť bodový odhad.

A15. Rámce finančného vykazovania môžu požadovať zverejnenie informácií o významných predpokladoch, na ktoré je účtovný odhad mimoriadne citlivý. Keď je navyše odhadovanie spojené s vysokou mierou neistoty, niektoré rámce finančného vykazovania nepovoľujú vykázanie účtovného odhadu vo finančných výkazoch, môžu však vyžadovať určité zverejnenia v poznámkach k finančným výkazom.

Získanie poznatkov o tom, ako manažment zisťuje potrebu účtovných odhadov [pozri: odsek 8 písm. b)]

A16. Pri zostavovaní finančných výkazov musí manažment rozhodnúť, či transakcia, udalosť alebo podmienka vedie k potrebe urobiť účtovný odhad a či boli všetky potrebné účtovné odhady vykázané, ocenené a zverejnené vo finančných výkazoch v súlade s platným rámcom finančného vykazovania.

A17. Identifikácia transakcií, udalostí a podmienok vedúcich k potrebe účtovných odhadov manažmentom bude pravdepodobne založená na:

- poznatkoch manažmentu o podnikateľskej činnosti účtovnej jednotky a odvetví, v ktorom jednotka pôsobí,
- poznatkoch manažmentu o realizácii podnikateľských stratégií v bežnom období,
- keď to je vhodné, celkových skúsenostiach manažmentu so zostavovaním finančných výkazov účtovnej jednotky v predchádzajúcich obdobiach.

V takom prípade môže audítor získať poznatky o spôsobe, akým manažment zisťuje potrebu účtovných odhadov, najmä získaním informácií od manažmentu. V iných prípadoch, keď je postup manažmentu štruktúrovanejší, ak napríklad

⁹ Rámce finančného vykazovania zväčša vyžadujú, aby súvaha alebo výkaz ziskov a strát obsahovali položky, ktoré spĺňajú kritériá vykazovania. Nevykázanie takýchto položiek vrátane účtovných odhadov sa nenapraví zverejnením účtovnej politiky ani priradením poznámky k finančným výkazom.

¹⁰ Rôzne rámce finančného vykazovania môžu používať rôznu terminológiu na popísanie bodových odhadov stanovených týmto spôsobom.

manažment disponuje formálnou funkciou riadenia rizík, môže audítor vykonať postupy na posúdenie rizík zamerané na metódy a postupy, ktoré manažment uskutočňuje pri periodických previerkach okolností vedúcich k tvorbe účtovných odhadov a v prípade potreby k opakovanému prehodnoteniu účtovných odhadov. Pre audítora býva často dôležité zvážiť úplnosť účtovných odhadov, najmä účtovných odhadov týkajúcich sa záväzkov.

A18. Oboznámenie sa s účtovnou jednotkou a jej prostredím pri vykonávaní postupov na posúdenie rizík spolu s ostatnými audítorskými dôkazmi získanými počas auditu pomôže audítorovi identifikovať okolnosti alebo zmeny okolností, ktoré by mohli viesť k potrebe účtovného odhadu.

A19. Získavanie informácií od manažmentu týkajúcich sa zmien okolností môže zahŕňať, napríklad, otázky zamerané na to, či:

- účtovná jednotka má nové typy transakcií, ktoré by mohli viesť k účtovným odhadom,
- sa zmenili podmienky transakcií, ktoré viedli k účtovným odhadom,
- sa v dôsledku zmeny v rámci požiadaviek platného rámca finančného vykazovania alebo iným spôsobom zmenili účtovné pravidlá týkajúce sa účtovných odhadov,
- došlo k regulačným alebo iným zmenám, ktoré manažment nemôže ovplyvniť a na základe ktorých bude musieť zrevidovať alebo uskutočniť nové účtovné odhady,
- nastali nové podmienky alebo došlo k udalostiam, ktoré môžu viesť k potrebe zrevidovať účtovné odhady alebo uskutočniť nové účtovné odhady.

A20. Audítor môže počas auditu identifikovať transakcie, udalosti a podmienky vedúce k potrebe účtovných odhadov, ktoré manažment neidentifikoval. ISA 315 (revidované znenie) sa zaoberá situáciami, keď audítor identifikuje riziko významnej nesprávnosti, ktoré manažment nezistil, vrátane rozhodnutia, či v internej kontrole existuje závažný nedostatok v súvislosti s procesom, ktorý účtovná jednotka používa na posudzovanie rizík¹¹.

Úvahy týkajúce sa menších účtovných jednotiek

A21. V prípade menších účtovných jednotiek sa takéto poznatky často získavajú jednoduchšie, lebo ich podnikateľská činnosť je často obmedzená a transakcie sú menej zložité. Navyše potrebu uskutočniť účtovný odhad často určuje jediná osoba, napríklad vlastník, ktorý je súčasne aj manažérom, a audítor môže svoje zisťovanie zamerať príslušným smerom.

Získanie poznatkov o tom, ako manažment uskutočňuje účtovné odhady [pozri: odsek 8 písm. b)]

A22. Pri zostavovaní finančných výkazov musí manažment zaviesť aj proces finančného vykazovania na tvorbu účtovných odhadov vrátane primeranej internej kontroly. K takýmto procesom patria:

- výber vhodných účtovných pravidiel a zavedenie procesov pre tvorbu odhadov vrátane vhodných metód na odhadovanie a oceňovanie zahŕňajúcich aj modely, ak to je vhodné,
- vypracovanie alebo identifikácia relevantných údajov a predpokladov ovplyvňujúcich účtovné odhady,
- pravidelné preverovanie okolností, ktoré vedú k účtovným odhadom,

¹¹ ISA 315 (revidované znenie), odsek 16.

a v prípade potreby opakované stanovenie účtovných odhadov.

A23. K záležitostiam, ktoré môže auditor zvážiť pri oboznamovaní sa s tým, ako manažment uskutočňuje účtovné odhady, patria napríklad:

- typy účtov alebo transakcií, na ktoré sa účtovné odhady vzťahujú (napríklad, či účtovné odhady vyplývajú z účtovania rutinných a opakujúcich sa transakcií, alebo či vyplývajú z neopakujúcich sa alebo nezvyčajných transakcií),
- či manažment na tvorbu konkrétnych účtovných odhadov použil uznávané techniky oceňovania a ak áno, ako,
- či boli účtovné odhady vytvorené na základe údajov, ktoré boli k dispozícii k určitému dátumu pred koncom účtovného obdobia, a ak áno, či a ako manažment zohľadnil vplyv udalostí, transakcií a zmien okolností, ktoré nastali od daného dátumu po dátum predstavujúci koniec obdobia.

Metóda oceňovania vrátane používania modelov [pozri: odsek 8 písm. c) bod (i)]

A24. V niektorých prípadoch môže platný rámec finančného vykazovania nariaďovať metódu oceňovania účtovného odhadu, napríklad konkrétny model, ktorý treba použiť pri oceňovaní odhadu reálnej hodnoty. Platný rámec finančného vykazovania však v mnohých prípadoch nepredpisuje metódu oceňovania, prípadne môže na oceňovanie špecifikovať alternatívne metódy.

A25. Keď platný rámec finančného vykazovania nepredpisuje konkrétnu metódu, ktorú treba použiť za daných okolností, k záležitostiam, ktoré môže auditor zvážiť pri oboznamovaní sa s metódou alebo modelom (ak to je vhodné) použitým na tvorbu účtovných odhadov, patria napríklad:

- spôsob, akým manažment pri výbere konkrétnej metódy zvážil charakter majetku alebo záväzku, pre ktorý sa odhad tvorí,
- skutočnosť, či účtovná jednotka pôsobí v konkrétnej sfére podnikania, v odvetví alebo prostredí, v ktorom existujú metódy zvyčajne používané pri tvorbe určitého typu účtovných odhadov.

A26. Riziká významných nesprávností sa môžu zvýšiť napríklad v prípadoch, keď manažment vypracoval svoj vlastný model, ktorý treba používať na tvorbu účtovných odhadov, alebo ak sa odklonil od metódy zvyčajne používanej v určitom odvetví alebo prostredí.

Relevantné kontroly [pozri: odsek 8 písm. c) bod (ii)]

A27. Medzi záležitosťami, ktoré môže auditor zvážiť pri oboznamovaní sa s relevantnými kontrolami, patria napríklad skúsenosti a kompetentnosť osôb, ktoré stanovujú účtovné odhady, ako aj kontroly súvisiace:

- so spôsobom, akým manažment rozhoduje o kompletnosti, relevantnosti a presnosti údajov použitých na tvorbu účtovných odhadov,
- s preverením a schválením účtovných odhadov vrátane predpokladov a vstupných údajov použitých na ich vypracovanie, členmi príslušnej úrovne manažmentu a (ak to je vhodné) osobami poverenými spravovaním,
- s oddelením povinností osôb, ktoré účtovnú jednotku zaväzujú k podkladovým transakciám, od povinností osôb, ktoré sú zodpovedné za tvorbu účtovných odhadov vrátane toho, či priradenie zodpovednosti vhodne zohľadňuje charakter účtovnej jednotky a jej produktov alebo služieb (v prípade veľkej finančnej inštitúcie môže vhodné oddelenie povinností predstavovať, napríklad, nezávislá funkcia so zodpovednosťou za odhad a schvaľovanie ocenenia finančných produktov účtovnej jednotky reálnou hodnotou vykonávaná osobami, ktorých odmeňovanie

nie je previazané na dané produkty).

A28. V závislosti od okolností môžu byť pre účtovné odhady relevantné iné kontroly. Napríklad ak účtovná jednotka používa na tvorbu účtovných odhadov špecifické modely, manažment môže zaviesť v súvislosti s takýmito modelmi špecifické postupy a pravidlá. Relevantné kontroly môžu zahŕňať napríklad kontroly stanovené pre:

- podobu a vývoj alebo výber konkrétneho modelu na konkrétny účel,
- použitie modelu,
- údržbu a pravidelné potvrdzovanie integrity modelu.

Využívanie expertov manažmentom [pozri: odsek 8 písm. c) bod (iii)]

A29. Manažment môže mať skúsenosti a schopnosti potrebné na tvorbu požadovaných bodových odhadov, prípadne účtovná jednotka môže zamestnávať kompetentné osoby s takýmito skúsenosťami. V niektorých prípadoch si však manažment bude musieť na ich tvorbu alebo na pomoc pri ich tvorbe najat' experta. Takáto potreba môže vzniknúť napríklad z týchto dôvodov:

- špeciálny charakter záležitostí, ktoré si vyžadujú odhad, napríklad meranie minerálnych alebo uhl'ovodíkových rezerv v ťažobnom priemysle,
- odborný charakter modelov, ktoré musia spĺňať príslušné požiadavky platného rámca finančného vykazovania, ako to je v prípade určitých ocenení reálnou hodnotou,
- nezvyčajnosť alebo zriedkavosť podmienky, transakcie alebo udalosti, ktorá si vyžaduje účtovný odhad.

Úvahy týkajúce sa menších účtovných jednotiek

A30. V menších účtovných jednotkách bývajú okolnosti, ktoré si vyžadujú účtovný odhad, často také, že potrebný bodový odhad dokáže uskutočniť vlastník, ktorý je súčasne aj manažérom. V niektorých prípadoch je však potrebný expert. Rozhovor s vlastníkom, ktorý je súčasne aj manažérom, na začiatku procesu auditu zameraný na charakter účtovných odhadov, úplnosť potrebných účtovných odhadov a primeranosť procesu tvorby odhadov môže vlastníkov – manažerovi pomôcť rozhodnúť o potrebe využiť experta.

Predpoklady [pozri: odsek 8 písm. c) bod (iv)]

A31. Predpoklady sú neoddeliteľnou súčasťou účtovných odhadov. K záležitostiam, ktoré môže audítor zvážiť pri oboznamovaní sa s predpokladmi predstavujúcimi podklad pre účtovné odhady, patria napríklad:

- charakter predpokladov vrátane toho, ktoré predpoklady sú pravdepodobne významné,
- spôsob, akým manažment posudzuje, či sú predpoklady relevantné a kompletne (čo znamená, že sa zohľadnili všetky relevantné premenné),
- spôsob (ak to je vhodné), akým manažment rozhoduje o vnútornej konzistentnosti použitých predpokladov,
- či sa predpoklady vzťahujú na záležitosti, ktoré vie manažment ovplyvniť (napríklad predpoklady týkajúce sa programov údržby, ktoré môžu ovplyvniť odhadovanú životnosť majetku), a ako zodpovedajú obchodným plánom účtovnej jednotky a externému prostrediu, alebo na záležitosti, ktoré manažment ovplyvniť nevie (napríklad predpoklady týkajúce sa úrokových sadzieb, úmrtnosti, potenciálnych súdnych žalôb alebo regulačných opatrení, variability a načasovania budúcich peňažných tokov),
- charakter a rozsah dokumentácie (ak existuje) dokladujúcej predpoklady.

Predpoklady môže stanoviť alebo identifikovať expert, aby pomohol manažmentu uskutočniť účtovné odhady. Keď manažment tieto predpoklady použije, stávajú sa predpokladmi manažmentu.

A32. O predpokladoch sa niekedy môže hovoriť ako o vstupoch, napríklad keď manažment použije na uskutočnenie účtovného odhadu model, hoci výraz vstupy sa môže používať aj na označenie podkladových údajov, vo vzťahu ku ktorým sa uplatnia špecifické predpoklady.

A33. Manažment môže predpoklady doložiť rozličnými druhmi informácií z interných aj externých zdrojov, ktoré budú rôzne relevantné a rôzne spoľahlivé. Niekedy môže byť predpoklad spoľahlivo založený na príslušných informáciách buď z externých zdrojov (napríklad zverejnená úroková sadzba alebo iné štatistické údaje) alebo z interných zdrojov (napríklad historické informácie alebo podmienky, ktorými účtovná jednotka prešla v minulosti). Inokedy môže byť predpoklad skôr subjektívny, napríklad keď účtovná jednotka nemá skúsenosti ani externé zdroje, z ktorých by čerjala.

A34. V prípade účtovných odhadov reálnej hodnoty predpoklady zohľadňujú to, prípadne zodpovedajú tomu, čo by informované a dobrovoľne súhlasiace strany na báze nezávislých vzťahov (niekedy označované ako „účastníci trhu“ alebo ekvivalentným výrazom) použili na stanovenie reálnej hodnoty pri výmene majetku alebo vyrovnaní záväzku. Špecifické predpoklady sa budú líšiť aj v závislosti od vlastností oceňovaného majetku alebo záväzku, použitej metódy oceňovania (napríklad trhová metóda alebo výnosová metóda) a požiadaviek platného rámca finančného vykazovania.

A35. Pri účtovných odhadoch reálnej hodnoty sa predpoklady alebo vstupy menia, pokiaľ ide o ich zdroj a základ, takto:

- a) tie, ktoré sú odzrkadlením toho, čo by účastníci trhu použili pri oceňovaní majetku alebo záväzku na základe trhových údajov získaných zo zdrojov nezávislých od vykazujúcej účtovnej jednotky (niekedy označované ako „zistiteľné vstupy“ alebo ekvivalentným označením),
- b) tie, ktoré sú odzrkadlením vlastného úsudku účtovnej jednotky o predpoklade, ktorý by účastníci trhu použili na ocenenie majetku alebo záväzku na základe najlepších informácií dostupných za daných okolností (niekedy označované ako „nezistiteľné vstupy“ alebo ekvivalentným označením)

V praxi však rozdiel medzi písmenami a) a b) nebýva vždy zjavný. Manažment si bude musieť navyše vybrať z celého radu rozličných predpokladov, ktoré použili rôzni účastníci trhu.

A36. Miera subjektivity, napríklad či je predpoklad alebo vstup zistiteľný, ovplyvňuje mieru neistoty pri odhadovaní, a teda aj audítovo posúdenie rizík významných nesprávností pri konkrétnom účtovnom odhade.

Zmena metód na tvorbu účtovných odhadov [pozri: odsek 8 písm. c) bod (v)]

A37. Pri posudzovaní spôsobu, ktorý manažment používa na tvorbu účtovných odhadov, musí audítor pochopiť, či sa oproti predchádzajúcemu obdobiu zmenili alebo mali zmeniť metódy používané na tvorbu účtovných odhadov. V dôsledku zmeny prostredia alebo okolností ovplyvňujúcich účtovnú jednotku alebo zmeny požiadaviek platného rámca finančného vykazovania možno bude treba zmeniť konkrétnu metódu používanú na tvorbu odhadov. Ak manažment zmenil metódu tvorby účtovných odhadov, je dôležité, aby manažment vedel dokázať, že nová metóda je vhodnejšia, alebo predstavuje reakciu na dané zmeny. Ak, napríklad, manažment pri základe na tvorbu účtovných odhadov prejde z metódy oceňovania trhovými cenami („mark-to-market“) na používanie modelu, audítor vyjadří pochybnosti, či sú predpoklady manažmentu týkajúce sa trhu za danej ekonomickej situácie primerané.

Neistota pri odhadovaní [pozri: odsek 8 písm. c) bod (vi)]

A38. K záležitostiam, ktoré môže audítor zvažovať pri oboznamovaní sa s tým, či manažment posúdil vplyv neistoty pri odhadovaní, a ak áno, ako ich posúdil, patria napríklad:

- či manažment zvážil alternatívne predpoklady alebo výsledky, napríklad vykonaním analýzy citlivosti, aby zistil vplyv zmien predpokladov na účtovný odhad, a ak áno, ako,
- ako manažment určuje účtovný odhad, keď analýza naznačuje viacero alternatívnych výsledkov,
- či manažment monitoruje výsledky účtovných odhadov vytvorených v predchádzajúcom období a či vhodne zareagoval na výsledky tohto monitorovania.

Preverenie účtovných odhadov za predchádzajúce obdobie (pozri: odsek 9)

A39. Výsledok účtovného odhadu sa často líši od účtovného odhadu vykázaného vo finančných výkazoch za predchádzajúce účtovné obdobie. Vykonaním postupov na posúdenie rizík umožňujúcich identifikáciu a pochopenie príčin takýchto rozdielov môže audítor získať:

- informácie o účinnosti procesu tvorby odhadov manažmentu v predchádzajúcom účtovnom období, na základe ktorých si audítor môže spraviť úsudok o pravdepodobnej účinnosti procesu v bežnom období,
- audítorské dôkazy vzťahujúce sa na opakovaný odhad účtovných odhadov predchádzajúceho účtovného obdobia uskutočnený v bežnom období,
- audítorské dôkazy o záležitostiach, ako napríklad neistota pri odhadovaní, ktorých vykázanie vo finančných výkazoch sa môže vyžadovať.

A40. Preverenie účtovných odhadov za predchádzajúce účtovné obdobie môže audítorovi pomôcť identifikovať v bežnom období okolnosti alebo podmienky zvyšujúce náchylnosť účtovných odhadov k zaujatosti manažmentu, alebo indikujú možnú prítomnosť zaujatosti zo strany manažmentu. Profesionálny skepticizmus pomôže audítorovi identifikovať takéto okolnosti alebo podmienky a stanoviť aj povahu, načasovanie a rozsah ďalších audítorských postupov.

A41. Spätné preverenie úsudkov a predpokladov manažmentu v súvislosti s významnými účtovnými odhadmi vyžaduje aj ISA 240¹². Takáto previerka sa vykonáva v rámci požiadavky, aby audítor v reakcii na riziko obchádzania kontrol zo strany manažmentu vypracoval a vykonal postupy zamerané na preverenie účtovných odhadov z hľadiska zaujatosti, ktorá by mohla predstavovať riziko významnej nesprávnosti v dôsledku podvodu. Je praktické, ak audítor previerku účtovných odhadov za predchádzajúce účtovné obdobie urobí ako postup zameraný na posúdenie rizík v súlade s týmto ISA zároveň s previerkou, ktorú vyžaduje ISA 240.

A42. Audítor môže usúdiť, že treba podrobnejšie preveriť účtovné odhady identifikované počas auditu predchádzajúceho obdobia ako odhady s vysokou mierou neistoty pri odhadovaní, prípadne účtovné odhady, ktoré sa od predchádzajúceho obdobia významne zmenili. Naopak, pri účtovných odhadoch, ktoré vyplynú napríklad zo zaúčtovania rutinných a opakujúcich sa transakcií, môže audítor usúdiť, že na účely preverenia stačí uplatniť analytické postupy ako postupy na posúdenie rizika.

A43. V prípade účtovných odhadov reálnej hodnoty a iných účtovných odhadov na

¹² ISA 240 „Zodpovednosť audítora týkajúca sa podvodu pri audite finančných výkazov“, odsek 32 písm. b) bod (ii).

základe aktuálnych podmienok ku dňu ocenenia môže existovať viacero odchýlok medzi sumou vykázanou ako reálna hodnota vo finančných výkazoch za predchádzajúce obdobie a výsledkom alebo sumou opakovaného odhadu vytvoreného na účely bežného obdobia. Je to preto, lebo pri takýchto účtovných odhadoch cieľ oceňovania vníma hodnotu v určitom časovom okamihu a táto sa môže významne a rýchlo meniť tak, ako sa mení prostredie, v ktorom účtovná jednotka pôsobí. Pri preverovaní sa preto audítor môže zamerať na získavanie informácií, ktoré budú relevantné z hľadiska identifikácie a posúdenia rizík významných nesprávností. V niektorých prípadoch, napríklad, nie je pravdepodobné, že by pochopenie zmien predpokladov účastníkov trhu, ktoré ovplyvnili výsledok účtovného odhadu reálnej hodnoty v predchádzajúcom účtovnom období, poskytlo informácie relevantné na účely auditu. Ak áno, audítor môže zváženie výsledku účtovných odhadov reálnej hodnoty za predchádzajúce účtovné obdobie zamerať skôr na pochopenie účinnosti procesu, ktorý manažment použil na tvorbu odhadov v minulosti, a ktorý je záznamom rozhodnutí manažmentu, z čoho si môže audítor urobiť úsudok o účinnosti súčasného procesu manažmentu.

A44. Rozdiel medzi výsledkom účtovného odhadu a sumou vykázanou vo finančných výkazoch za predchádzajúce účtovné obdobie nemusí nevyhnutne predstavovať nesprávnosť finančných výkazov za predchádzajúce účtovné obdobie. Rozdiel však môže predstavovať nesprávnosť, ak napríklad daný rozdiel vyplynie z informácií, ktoré mal manažment k dispozícii pri finalizácii finančných výkazov za predchádzajúce účtovné obdobie, alebo ak sa ich získanie a zohľadnenie pri zostavovaní a prezentácii daných finančných výkazov dalo primerane očakávať. Mnohé rámce finančného vykazovania obsahujú usmernenie na odlíšenie zmien účtovných odhadov predstavujúcich nesprávnosti od zmien, ktoré nesprávnosťou nie sú, ako aj účtovný postup, ktorý treba dodržať.

Identifikácia a posúdenie rizík významných nesprávností

Neistota pri odhadovaní (pozri: odsek 10)

A45. Mieru neistoty pri odhadovaní spojenú s účtovným odhadom môžu ovplyvniť napríklad tieto faktory:

- miera, do akej účtovný odhad závisí od úsudku,
- citlivosť účtovného odhadu na zmeny predpokladov,
- existencia uznávaných techník oceňovania, ktoré môžu znížiť neistotu pri odhadovaní (hoci subjektívnosť predpokladov použitých ako vstupné údaje môže viesť k vzniku neistoty pri odhadovaní),
- dĺžka obdobia, za ktorý sa zostavuje prognóza, a relevantnosť údajov čerpaných z minulých udalostí na predpovedanie budúcich udalostí,
- dostupnosť údajov z externých zdrojov,
- rozsah, v akom je účtovný odhad založený na zistiteľných alebo nezistiteľných vstupných údajoch.

Miera neistoty pri odhadovaní spojená s účtovným odhadom môže ovplyvniť náchylnosť odhadu k zaujatosti.

A46. K záležitostiam, ktoré audítor zvažuje pri posudzovaní rizika významných nesprávností, môžu patriť:

- skutočná alebo očakávaná výška účtovného odhadu,
- zaúčtovaná suma účtovného odhadu (t. j. bodový odhad manažmentu) v pomere k sume, ktorej zaúčtovanie audítor očakáva,
- skutočnosť, či manažment pri tvorbe účtovného odhadu použil experta,

- výsledok preverky účtovných odhadov za predchádzajúce účtovné obdobie.

Veľká neistota pri odhadovaní a významné riziká (pozri: odsek 11)

A47. K príkladom účtovných odhadov, ktoré môžu mať vysokú neistotu pri odhadovaní, patria tieto prípady:

- účtovné odhady vysoko závislé od úsudku, napríklad úsudku týkajúceho sa výsledku prebiehajúceho súdneho sporu alebo výšky a načasovania budúcich peňažných tokov závislých od neistých udalostí o veľa rokov v budúcnosti,
- účtovné odhady, pri výpočte ktorých sa nepoužívajú uznávané techniky oceňovania,
- účtovné odhady, pri ktorých výsledok audítoraovho preverenia podobných účtovných odhadov vo finančných výkazoch za predchádzajúce obdobie naznačuje podstatný rozdiel medzi pôvodným účtovným odhadom a skutočným výsledkom,
- účtovný odhad reálnej hodnoty, na ktorý sa používa vysoko špecializovaný model vyvinutý účtovnou jednotkou, alebo odhad, pre ktorý neexistujú zistiteľné vstupné údaje.

A48. Zdanlivo nevýznamný účtovný odhad môže potenciálne viesť k významnej nesprávnosti v dôsledku neistoty spojenej s odhadovaním, čo znamená, že veľkosť sumy účtovného odhadu vykázanej alebo zverejnenej vo finančných výkazoch nemusí byť indikátorom neistoty pri odhadovaní.

A49. Za určitých okolností je neistota pri odhadovaní taká vysoká, že primeraný účtovný odhad sa nedá uskutočniť. Platný rámec finančného vykazovania môže preto zamedziť vykázaniu takejto položky vo finančných výkazoch alebo jej oceneniu reálnou hodnotou. V týchto prípadoch je významné riziko spojené nielen s tým, či sa má účtovný odhad vykazať alebo či sa má oceniť reálnou hodnotou, ale aj s adekvátnosťou zverejnených informácií. Pri takomto účtovnom odhade môže platný rámec finančného vykazovania vyžadovať, aby sa účtovný odhad zverejnil spolu so súvisiacou vysokou neistotou pri odhadovaní (pozri odseky A120 až A123).

A50. Keď audítor rozhodne, že účtovný odhad vedie k vzniku významného rizika, je povinný oboznámiť sa s kontrolami účtovnej jednotky vrátane kontrolných činností¹³.

A51. V niektorých prípadoch môže neistota pri odhadovaní účtovného odhadu vážne spochybniť schopnosť účtovnej jednotky naďalej nepretržite pokračovať v činnosti. ISA 570 (revidované znenie)¹⁴ stanovuje požiadavky a poskytuje usmernenie pre takéto situácie.

Reakcie na posúdené riziká významných nesprávností (pozri: odsek 12)

A52. ISA 330 vyžaduje, aby audítor vypracoval a vykonal audítorské postupy, ktorých charakter, načasovanie a rozsah reagujú na posúdené riziká významných nesprávností v súvislosti s účtovnými odhadmi na úrovni finančných výkazov aj na úrovni tvrdení¹⁵. Odseky A53 až A115 sa zameriavajú na špecifické reakcie výhradne na úrovni tvrdení.

Uplatnenie požiadaviek platného rámca finančného vykazovania [pozri: odsek 12 písm. a)]

¹³ ISA 315 (revidované znenie), odsek 29.

¹⁴ ISA 570 (revidované znenie) „Nepretržité pokračovanie v činnosti“.

¹⁵ ISA 330, odseky 5 až 6.

- A53. Mnohé rámce finančného vykazovania predpisujú určité podmienky na vykazovanie účtovných odhadov a špecifikujú metódy na ich tvorbu a požadované zverejnenia. Takéto požiadavky môžu byť komplexné a môžu si vyžadovať uplatnenie úsudku. Na základe poznatkov získaných pri vykonávaní postupov na posúdenie rizík sa pozornosť audítora sústreďuje na požiadavky platného rámca finančného vykazovania, ktoré môžu byť náchylné na nesprávnu aplikáciu, prípadne na odlišné interpretácie.
- A54. Zistenie, či manažment vhodne uplatnil požiadavky platného rámca finančného vykazovania, čiastočne vychádza z poznatkov, ktoré má audítor o účtovnej jednotke a jej prostredí. Ocenenie niektorých položiek reálnou hodnotou, napríklad nehmotného majetku nadobudnutého pri podnikovej kombinácii, môže zahŕňať špeciálne úvahy ovplyvnené povahou účtovnej jednotky a jej činnosti.
- A55. Za určitých okolností môžu byť potrebné dodatočné audítorské postupy, audítor bude musieť napríklad skontrolovať aktuálny fyzický stav majetku, aby sa zistilo, či manažment vhodne uplatnil požiadavky platného rámca finančného vykazovania.
- A56. Uplatnenie požiadaviek platného rámca finančného vykazovania vyžaduje, aby manažment zvážil zmeny prostredia alebo okolností, ktoré majú vplyv na účtovnú jednotku. Napríklad, zavedenie aktívneho trhu pre konkrétnu triedu majetku alebo záväzkov môže naznačovať, že už nie je vhodné používať na odhad reálnej hodnoty takéhoto majetku alebo záväzkov diskontované peňažné toky.

Konzistentnosť metód a opodstatnenie zmien [pozri: odsek 12 písm. b)]

- A57. Je dôležité, aby audítor zvážil zmenu účtovného odhadu alebo metódy na jeho tvorbu v porovnaní s predchádzajúcim účtovným obdobím, lebo zmena, ktorá nevychádza zo zmeny okolností alebo nových informácií, sa považuje za svojvoľnú. Svojvoľné zmeny účtovného odhadu časom spôsobia nekonzistentnosti vo finančných výkazoch a môžu viesť k nesprávnostiam vo finančných výkazoch alebo naznačovať možnú zaujatosť manažmentu.
- A58. Manažment má často preukazne dobrý dôvod na zmenu účtovného odhadu alebo metódy na tvorbu účtovných odhadov medzi dvoma účtovnými obdobiami na základe zmeny okolností. Záleží od úsudku, čo predstavuje dobrý dôvod a adekvátnu podporu pre tvrdenie manažmentu, že nastala zmena okolností vyžadujúca si zmenu účtovného odhadu alebo metódy na tvorbu účtovného odhadu.

Reakcie na posúdené riziká významných nesprávností (pozri: odsek 13)

- A59. Audítorovo rozhodnutie o tom, akú reakciu podľa odseku 13 zvoliť, či už jednotlivu alebo kombinovane, ako odozvu na riziká významných nesprávností, môžu ovplyvniť napríklad tieto záležitosti:
- charakter účtovného odhadu vrátane skutočnosti, či vyplýva z rutinných alebo nerutinných transakcií,
  - či sa očakáva, že audítor na základe postupu (postupov) získa dostatočné a vhodné audítorské dôkazy,
  - posudzované riziko významnej nesprávnosti vrátane skutočnosti, či je posudzované riziko významným rizikom.
- A60. Napríklad, pri posudzovaní primeranosti opravnej položky k pochybným pohľadávkam by mohla byť pre audítora účinným postupom previerka následne prijatých peňažných úhrad v kombinácii s inými postupmi. Keď je s účtovným odhadom spojená vysoká neistota pri odhadovaní, napríklad pri účtovnom odhade založenom na interne vyvinutom modeli so vstupmi, ktoré nie sú zistiteľné, môže byť na získanie dostatočných a vhodných účtovných dôkazov potrebná kombinácia reakcií na posúdené riziká podľa odseku 13.

A61. Dopĺňujúce usmernenie s vysvetlením, za akých okolností je tá ktorá reakcia vhodná, je obsiahnuté v odsekoch A62 až A95.

Udalosti, ku ktorým dôjde do dátumu audítorskej správy [pozri: odsek 13 písm. a)]

A62. Rozhodnutie, či udalosti, ktoré nastanú do dátumu audítorskej správy, poskytujú audítorské dôkazy týkajúce sa účtovného odhadu, môžu byť vhodnou reakciou, ak sa očakáva, že takéto udalosti:

- nastanú,
- poskytnú audítorský dôkaz, ktorý potvrdí alebo vylúči daný účtovný odhad.

A63. Udalosti, ktoré nastanú do dátumu audítorskej správy, môžu niekedy poskytnúť dostatočné a vhodné audítorské dôkazy o účtovnom odhade. Napríklad, predaj celých zásob nahradzaného výrobku krátko po skončení účtovného obdobia môže poskytnúť audítorský dôkaz týkajúci sa odhadu jeho čistej realizovateľnej hodnoty. V takýchto prípadoch nemusí byť v súvislosti s daným účtovným odhadom nutné vykonať dodatočné audítorské postupy za predpokladu, že sa získali dostatočné a vhodné dôkazy o danej udalosti.

A64. Pri niektorých účtovných odhadoch je nepravdepodobné, že by udalosti, ktoré nastali do dátumu správy audítora, poskytli audítorské dôkazy týkajúce sa účtovného odhadu. Napríklad, podmienky alebo udalosti týkajúce sa niektorých účtovných odhadov sa rozvinú iba v priebehu dlhšieho časového obdobia. Rovnako vzhľadom na cieľ ocenenia účtovného odhadu reálnej hodnoty informácie po skončení účtovného obdobia možno nebudú odzrkadľovať udalosti alebo podmienky, ktoré existovali k súvahovému dátumu, a preto možno nebudú relevantné z hľadiska ocenenia účtovného odhadu reálnej hodnoty. V odseku 13 sú určené iné reakcie na riziká významnej nesprávnosti, ktoré môže audítor vykonať.

A65. Udalosti, ktoré vyvracajú účtovný odhad, môžu niekedy naznačovať, že manažment na tvorbu účtovných odhadov používa neúčinné procesy, prípadne že tvorba účtovných odhadov je zaťažená zaujatosťou manažmentu.

A66. Audítor sa síce môže rozhodnúť, že tento prístup v súvislosti so špecifickými účtovnými odhadmi nepoužije, musí však splniť požiadavky ISA 560¹⁶. Audítor je povinný vykonať audítorské postupy vypracované tak, aby získal dostatočné a vhodné audítorské dôkazy, že boli identifikované¹⁷ a vo finančných výkazoch¹⁸ sa primerane zohľadnili všetky udalosti, ku ktorým došlo v období od dátumu zostavenia finančných výkazov do dátumu správy audítora a ktoré vyžadujú úpravu finančných výkazov alebo zverejnenie vo finančných výkazoch. Keďže ocenenie mnohých účtovných odhadov, ktoré nie sú účtovnými odhadmi reálnej hodnoty, zvyčajne závisí od výsledku budúcich podmienok, transakcií alebo udalostí, mimoriadne relevantná je práca, ktorú audítor vykoná podľa ISA 560.

Úvahy týkajúce sa menších účtovných jednotiek

A67. V prípade dlhšieho časového obdobia od dátumu súvahy po dátum správy audítora môže byť audítorova previerka udalostí za toto obdobie účinnou reakciou na účtovné odhady, ktoré nie sú účtovnými odhadmi reálnej hodnoty. Môže to tak byť najmä v prípade niektorých menších účtovných jednotiek riadených vlastníkom, najmä keď manažment nemá formalizované postupy na kontrolu účtovných odhadov.

Testovanie spôsobu, akým manažment uskutočnil účtovný odhad [pozri: odsek 13 písm. b)]

¹⁶ ISA 560 „Následné udalosti“.

¹⁷ ISA 560, odsek 6.

¹⁸ ISA 560, odsek 8.

A68. Testovanie spôsobu, akým manažment uskutočnil účtovný odhad, a údajov, na ktorých je odhad založený, môže byť primeranou reakciou, keď je účtovný odhad účtovným odhadom reálnej hodnoty vytvoreným na základe modelu využívajúceho zistiteľné a nezistiteľné vstupné údaje. Môže byť vhodný, napríklad, aj vtedy, keď:

- účtovný odhad vychádza z údajov rutinne spracúvaných účtovným systémom účtovnej jednotky,
- audítovo preverenie podobných účtovných odhadov vykázaných vo finančných výkazoch za predchádzajúce účtovné obdobie naznačuje, že postup manažmentu je v bežnom účtovnom období pravdepodobne účinný,
- účtovný odhad vychádza z veľkého súboru položiek podobného charakteru, ktoré jednotlivo nie sú významné.

A69. Testovanie spôsobu, akým manažment uskutočnil účtovný odhad, môže zahŕňať napríklad:

- otestovanie miery presnosti, úplnosti a relevantnosti údajov, na ktorých je účtovný odhad založený, ako aj primeranosti účtovného odhadu stanoveného na základe takýchto údajov a predpokladov manažmentu,
- zváženie zdroja, relevantnosti a spoľahlivosti externých údajov alebo informácií vrátane údajov a informácií získaných od externých expertov, ktorých angažoval manažment, aby mu pomohli pri tvorbe účtovného odhadu,
- prepočet účtovného odhadu a preverenie informácií o účtovnom odhade z hľadiska vnútornej konzistentnosti,
- zváženie previerkových a schvaľovacích procesov manažmentu.

Úvahy týkajúce sa menších účtovných jednotiek

A70. V menších účtovných jednotkách je proces tvorby účtovných odhadov pravdepodobne menej štruktúrovaný než vo väčších účtovných jednotkách. V menších účtovných jednotkách s aktívnou účasťou manažmentu nemusia existovať rozsiahle opisy účtovných postupov, zložité účtovné záznamy či zásady v písomnej forme. Ani prípad, keď účtovná jednotka nemá formálne stanovený proces, neznamena, že by manažment nevedel audítorovi poskytnúť podklady na otestovanie účtovného odhadu.

Vyhodnotenie metódy oceňovania [pozri: odsek 13 písm. b) bod (i)]

A71. Keď platný rámec finančného vykazovania nepredpisuje metódu oceňovania, k profesionálnemu úsudku patrí vyhodnotenie vhodnosti používanej metódy za daných okolností vrátane akéhokoľvek platného modelu.

A72. Na tieto účely k záležitostiam, ktoré môže audítor zvážiť, patrí napríklad, či:

- manažment primerane zdôvodnil výber metódy,
- manažment na podporu výberu metódy dostatočne vyhodnotil a vhodne uplatnil prípadné kritériá obsiahnuté v platnom rámci finančného vykazovania,
- je metóda za daných okolností vhodná vzhľadom na charakter odhadovaného majetku alebo záväzku a či sú požiadavky platného rámca finančného vykazovania pre účtovné odhady relevantné,
- je metóda vhodná vzhľadom na podnikateľskú činnosť, odvetvie a prostredie, v ktorom účtovná jednotka pôsobí.

A73. V určitých prípadoch môže manažment rozhodnúť, že rôzne metódy vedú k intervalu odhadov, ktoré sa významne líšia. V takom prípade môže audítorovi pri vyhodnocovaní vhodnosti zvolenej metódy pomôcť spoznanie spôsobu, akým

účtovná jednotka preskúmala dôvody týchto rozdielov.

Vyhodnotenie používania modelov

- A74. Manažment môže niekedy použiť model, najmä pri tvorbe účtovných odhadov reálnej hodnoty. Vhodnosť použitého modelu za daných okolností môže závisieť od celého radu faktorov, napríklad od charakteru účtovnej jednotky a jej prostredia vrátane odvetvia, v ktorom pôsobí, ako aj špecifického oceňovaného majetku alebo záväzku.
- A75. Miera, do akej sú relevantné nasledujúce úvahy, závisí od okolností vrátane skutočnosti, či model patrí ku komerčne dostupným modelom a možno ich použiť v konkrétnom sektore alebo odvetví, alebo či ide o interne vyvinutý model. V určitých prípadoch môže účtovná jednotka na vytvorenie a otestovanie modelu použiť experta.
- A76. V závislosti od okolností môžu záležitosti, ktoré audítor môže takisto zvážiť pri testovaní modelu, zahŕňať, napríklad, skutočnosť, či:
- bol model pred použitím uznaný za platný a pravidelne sa preveruje, aby sa zabezpečila jeho aktuálna vhodnosť na plánovaný účel. Proces, ktorým účtovná jednotka uznáva model za platný, môže zahŕňať vyhodnotenie:
    - o dobrého teoretického stavu a matematickej integrity modelu vrátane vhodnosti parametrov modelu,
    - o konzistentnosť a úplnosť vstupných údajov pre model s praktikami na trhu,
    - o výstup z modelu v porovnaní s aktuálnymi transakciami,
  - existujú vhodné zásady a postupy na kontrolu zmien,
  - sa model pravidelne kalibruje a či sa testuje jeho platnosť, najmä v prípade subjektívnych vstupných údajov,
  - sa uskutočňujú úpravy výstupu z modelu vrátane úprav v prípade účtovných odhadov reálnej hodnoty, či takéto úpravy odzrkadľujú predpoklady, ktoré by za podobných okolností použili účastníci trhu,
  - je model adekvátne zdokumentovaný vrátane jeho plánovaných aplikácií a obmedzení, ako aj kľúčových parametrov, požadovaných vstupných údajov a výsledkov vykonanej analýzy platnosti.

Predpoklady použité manažmentom [pozri: odsek 13 písm. b) bod (ii)]

- A77. Predpoklady, ktoré manažment použil, audítor vyhodnotí iba na základe informácií, ktoré má k dispozícii v čase auditu. Audítorské postupy, ktoré sa zaoberajú predpokladmi manažmentu, sa vykonávajú v kontexte auditu finančných výkazov účtovnej jednotky, nie s cieľom poskytnúť stanovisko k predpokladom ako takým.
- A78. K záležitostiam, ktoré môže audítor zvažovať pri hodnotení primeranosti predpokladov, ktoré manažment použil, patria napríklad:
- skutočnosť, či jednotlivé predpoklady vyzerajú byť primerané,
  - či sú predpoklady nezávislé a vnútorne konzistentné,
  - či predpoklady vyzerajú byť primerané, keď sa zväžia všetky kolektívne alebo v spojení s inými predpokladmi, či už pre daný účtový odhad alebo pre iné účtovné odhady,
  - či predpoklady v prípade účtovných odhadov reálnej hodnoty vhodne odzrkadľujú zistiteľné predpoklady trhu.
- A79. Predpoklady, z ktorých vychádzajú účtovné odhady, môžu odzrkadľovať výsledok špecifických cieľov a stratégií, ktorý manažment očakáva. V takom

prípade môže audítor vykonať audítorské postupy na vyhodnotenie primeranosti takýchto predpokladov napríklad tým, že zváži, či sú predpoklady konzistentné s:

- celkovým ekonomickým prostredím a ekonomickou situáciou účtovnej jednotky,
- plánmi účtovnej jednotky,
- predpokladmi uskutočnenými v predchádzajúcich účtovných obdobiach, ak sú relevantné,
- skúsenosťami účtovnej jednotky alebo podmienkami, ktorými účtovná jednotka prešla v minulosti, ak tieto historické informácie možno považovať za reprezentatívne z hľadiska budúcich podmienok alebo udalostí,
- ostatné predpoklady týkajúce sa finančných výkazov, ktoré manažment použil.

A80. Primeranosť použitých predpokladov môže závisieť od zámeru a schopnosti manažmentu zrealizovať určité postupy. Manažment zvyčajne dokumentuje plány a zábery relevantné pre špecifický majetok alebo záväzky, pričom rámec finančného vykazovania môže takéto dokumentovanie aj vyžadovať. Rozsah audítorských dôkazov, ktoré treba získať v súvislosti so zámerom a schopnosťou manažmentu, je síce vecou odborného úsudku, audítorove postupy však môžu zahŕňať:

- preverenie histórie realizácie proklamovaných zámerov manažmentu,
- preverenie písomných plánov a inej dokumentácie vrátane prípadných formálne odsúhlasených rozpočtov, autorizácií alebo zápisníc,
- získavanie informácií od manažmentu o dôvodoch pre konkrétny postup,
- preverenie udalostí, ktoré nastali v období od zostavenia dátumu finančných výkazov po dátum správy audítora,
- vyhodnotenie schopnosti účtovnej jednotky uskutočniť určitý postup vzhľadom na jej ekonomickú situáciu vrátane dôsledkov jej súčasných záväzkov.

Niektoré rámce finančného vykazovania však nemusia povoľovať zohľadnenie zámerov alebo plánov manažmentu pri tvorbe účtovného odhadu. Často sa to stáva v prípade účtovných odhadov reálnej hodnoty, lebo cieľ ich ocenenia vyžaduje, aby predpoklady odzrkadľovali tie predpoklady, ktoré použili účastníci trhu.

A81. Záležitosťami, ktoré audítor môže zvážiť pri hodnotení primeranosti predpokladov použitých manažmentom ako podklad pre účtovný odhad reálnej hodnoty, prípadne popri záležitostiach uvedených v predchádzajúcom texte, môžu byť, napríklad, aj:

- v relevantných prípadoch, či manažment začlenil vstupné údaje špecifické pre trh do tvorby predpokladov a ak áno, ako,
- či sú predpoklady konzistentné so zistiteľnými trhovými podmienkami a či sa charakteristické vlastnosti majetku alebo záväzku oceňujú reálnou hodnotou,
- či sú zdroje predpokladov účastníkov trhu relevantné a spoľahlivé a ako manažment vybral predpoklady, ktoré sa použijú, keď existuje celý rad rozličných predpokladov účastníkov trhu,
- keď to je vhodné, či manažment zvážil predpoklady použité pri porovnateľných transakciách, majetku alebo záväzkoch, prípadne informácie o nich a ak áno, ako.

A82. Účtovné odhady reálnej hodnoty môžu navyše zahŕňať zistiteľné, ako aj nezistiteľné vstupné hodnoty. Keď účtovný odhad reálnej hodnoty vychádza zo vstupných hodnôt, ktoré nie sú zistiteľné, záležitosťami, ktoré môže audítor zvážiť, môže byť napríklad aj to, ako manažment dokladuje:

- identifikáciu charakteristík účastníkov trhu relevantných pre účtovný odhad,
- úpravy vlastných predpokladov, aby odzrkadľovali jeho názor na predpoklady, ktoré by použili účastníci trhu,
- či zapracoval najlepšie informácie, ktoré boli v danej situácii k dispozícii,
- keď to je vhodné, ako jeho predpoklady zohľadňujú porovnateľné transakcie, majetok alebo záväzky.

V prípade nezistiteľných vstupov je pravdepodobnejšie, že audítovo vyhodnotenie predpokladov bude treba skombinovať s ďalšími reakciami na posúdené riziká podľa odseku 13, aby sa získali dostatočné a vhodné audítorské dôkazy. V takomto prípade môže byť potrebné, aby audítor vykonal ďalšie audítorské postupy, napríklad aby preskúmal dokumentáciu dokladujúcu preverenie a schválenie účtovného odhadu členov príslušnej úrovne manažmentu a, keď to je vhodné, osobami poverenými spravovaním.

A83. Pri hodnotení primeranosti predpokladov podporujúcich účtovný odhad môže audítor identifikovať jeden alebo viacero významných predpokladov. Ak sa tak stane, môže to naznačovať, že účtovný odhad je spojený s vysokou neistotou pri odhadovaní, a preto môže viesť k významnému riziku. Ďalšie reakcie na významné riziká sú opísané v odsekoch A102 až A115.

Testovanie prevádzkovej účinnosti kontrol [pozri: odsek 13 písm. c)]

A84. Testovanie prevádzkovej účinnosti kontrol procesu, akým manažment stanovuje účtovné odhady, môže byť vhodnou reakciou, keď bol proces, ktorý manažment použil, dobre vypracovaný, zrealizovaný a udržiavaný, napríklad keď:

- existujú kontroly na preverenie a schválenie účtovných odhadov členmi príslušnej úrovne manažmentu a, keď to je vhodné, osobami poverenými spravovaním,
- účtovný odhad vychádza z údajov rutinne spracúvaných účtovným systémom účtovnej jednotky.

A85. Testovanie účinnosti kontrol sa vyžaduje vtedy, keď:

- a) audítovo posúdenie rizík významných nesprávností na úrovni tvrdení zahŕňa očakávanie, že kontroly v rámci procesov fungujú účinne, alebo
- b) samotnými substantívnymi testami sa nedajú získať dostatočné a vhodné audítorské dôkazy na úrovni tvrdení¹⁹.

Úvahy týkajúce sa menších účtovných jednotiek

A86. V menších účtovných jednotkách môžu existovať kontroly procesu na tvorbu účtovných odhadov, budú sa však líšiť formálnosťou fungovania. Menšie účtovné jednotky môžu okrem toho rozhodnúť, že určité typy kontrol nie sú potrebné vzhľadom na aktívnu účasť manažmentu v procese finančného vykazovania. V prípade veľmi malých účtovných jednotiek však audítor nemusí identifikovať veľa kontrol. Práve preto bude audítor na posúdené riziká zrejme reagovať spôsobom, ktorý je svojou podstatou substantívny, vykonaním jednej alebo viacerých ďalších reakcií podľa odseku 13.

Vypracovanie bodového odhadu alebo intervalu možných odhadov [pozri: odsek 13

¹⁹ ISA 330, odsek 8.

písm. d)]

A87. Vypracovanie bodového odhadu alebo intervalu možných odhadov na vyhodnotenie bodového odhadu manažmentu môže byť vhodnou reakciou napríklad vtedy, keď:

- účtovný odhad nevychádza z údajov rutinne spracúvaných účtovným systémom,
- audátorovo preverenie podobných účtovných odhadov vykázaných vo finančných výkazoch za predchádzajúce účtovné obdobie naznačuje, že proces manažmentu v bežnom účtovnom období pravdepodobne nie je účinný,
- kontroly účtovnej jednotky v rámci procesu a nad procesom, ktorý manažment používa na tvorbu účtovných odhadov, nie sú dobre vypracované alebo správne zrealizované,
- udalosti alebo transakcie v období od konca účtovného obdobia po dátum audítrovej správy sú v rozpore s bodovým odhadom manažmentu,
- audítor má k dispozícii alternatívne zdroje relevantných údajov, ktoré môže použiť na tvorbu bodového odhadu alebo intervalu možných odhadov.

A88. Vypracovanie bodového odhadu alebo intervalu možných odhadov môže byť účinnou alebo efektívnou reakciou na posúdené riziká aj vtedy, keď sú kontroly účtovnej jednotky dobre vypracované a správne zrealizované. V inej situácii môže audítor tento prístup zvážiť v rámci zisťovania prípadnej potreby ďalších postupov a ich charakteru a rozsahu, ak sú tieto postupy potrebné.

A89. Prístup, ktorý audítor uplatní pri tvorbe bodového odhadu alebo intervalu možných odhadov, sa môže líšiť v závislosti od toho, čo sa za daných okolností považuje za najúčinnšie. Audítor môže napríklad na začiatku vypracovať predbežný bodový odhad a následne posúdiť jeho citlivosť na zmeny predpokladov, aby zistil interval, v rámci ktorého treba vyhodnotiť bodový odhad manažmentu. Pri inej alternatíve môže audítor najprv vypracovať interval možných odhadov, aby v prípadoch, keď to je možné, stanovil bodový odhad.

A90. Schopnosť audítora uskutočniť bodový odhad, na rozdiel od intervalu možných odhadov, závisí od niekoľkých faktorov vrátane použitého modelu, charakteru a rozsahu dostupných údajov a neistoty pri odhadovaní, ktorá je súčasťou účtovného odhadu. Rozhodnutie vypracovať bodový odhad alebo interval možných odhadov môže byť navyše ovplyvnené aj platným rámcom finančného vykazovania eventuálne predpisujúcim bodový odhad, ktorý treba použiť po zvážení alternatívnych výsledkov a predpokladov, prípadne môže predpisovať špecifickú metódu oceňovania (napríklad použitie diskontovanej očakávanej hodnoty váženej pravdepodobnosťou).

A91. Audítor môže bodový odhad alebo interval možných odhadov vypracovať niekoľkými spôsobmi, napríklad:

- použitím modelu, napríklad komerčne dostupného modelu určeného pre konkrétny sektor alebo odvetvie, prípadne interne vypracovaného modelu alebo modelu, ktorý vypracuje audítor,
- ďalším rozpracovaním úvah manažmentu o alternatívnych predpokladoch alebo výsledkoch, napríklad zavedením iného súboru predpokladov,
- zamestnaním alebo angažovaním osoby so špeciálnymi odbornými znalosťami, ktorej úlohou je vypracovať alebo uplatniť model, prípadne poskytnúť relevantné predpoklady,
- poukázaním na iné porovnateľné podmienky, transakcie alebo udalosti, prípadne, ak to je relevantné, na trhy pre porovnateľný majetok alebo

záväzky.

Spoznanie predpokladov alebo metódy manažmentu [pozri: odsek 13 písm. d) bod (i)]

A92. Keď audítor vypracuje bodový odhad alebo interval možných odhadov a použije iné predpoklady alebo metódu, než aké použil manažment, podľa odseku 13 písm. d) bodu (i) je povinný dostatočne sa oboznámiť s predpokladmi alebo metódou, ktoré použil manažment pri tvorbe účtovného odhadu. Ich spoznaním audítor získa informácie, ktoré môžu byť pre audítora relevantné pri vypracúvaní vhodného bodového odhadu alebo intervalu možných odhadov. Audítorovi okrem toho pomôže spoznať a vyhodnotiť významné rozdiely vzhľadom oproti bodovému odhadu manažmentu. Rozdiel môže vzniknúť napríklad preto, lebo audítor v porovnaní s predpokladmi manažmentu použil iné, avšak rovnako platné predpoklady. Týmto sa môže ukázať, že účtovný odhad je vysoko citlivý na určité predpoklady, a preto súvisí s vysokou neistotou pri odhadovaní, čo naznačuje, že účtovný odhad môže byť významným rizikom. Inokedy môže rozdiel vyplynúť z vecnej chyby, ktorej sa dopustil manažment. V závislosti od okolností môže audítor pri robení záverov považovať za prospešný rozhovor s manažmentom o základe pre použité predpoklady a o ich platnosti, ako aj o prípadných rozdieloch v prístupe použitom na uskutočnenie účtovného odhadu.

Zúženie intervalu [pozri: odsek 13 písm. d) bod (ii)]

A93. Keď audítor dospeje k záveru, že na vyhodnotenie primeranosti bodového odhadu manažmentu je vhodné použiť interval (audítorov interval), podľa odseku 13 písm. d) bodu (ii) musí takýto interval zahŕňať všetky „primerané výsledky“, a nie všetky možné výsledky. Ak má byť interval užitočný, nemôže zahŕňať všetky možné výsledky, lebo takýto interval by bol príliš široký, a preto by nebol pre potreby auditu účinný. Audítorov interval je užitočný a účinný, keď je dostatočne úzky, aby audítorovi umožnil dospieť k záveru, či je účtovný odhad nesprávny.

A94. Interval zúžený tak, aby sa rovnal alebo bol menší ako významnosť pre vykonávanie, zvyčajne zodpovedá potrebám vyhodnotenia primeranosti bodového odhadu manažmentu. Najmä v určitých odvetviach sa však môže stať, že interval sa nebude dať zúžiť na hodnotu nižšiu ako takáto suma. Uvedená skutočnosť však nemusí nevyhnutne znemožniť vykázanie účtovného odhadu. Môže však naznačovať, že neistota pri odhadovaní spojená s účtovným odhadom je taká, že vedie k významnému riziku. Ďalšie reakcie na významné riziká sú opísané v odsekoch A102 až A115.

A95. Zúženie intervalu tak, aby sa všetky výsledky z daného intervalu považovali za primerané, sa dá dosiahnuť:

- a) vylúčením z intervalu výsledkov predstavujúcich hraničné hodnoty intervalu, pri ktorých podľa úsudku audítora nie je pravdepodobné, že by nastali,
- b) ďalším zužovaním intervalu na základe dostupných audítorských dôkazov, kým audítor nedospeje k záveru, že všetky výsledky v rámci intervalu sa považujú za primerané. V ojedinelých prípadoch sa môže audítorovi podariť interval zúžiť tak, že audítorské dôkazy naznačujú bodový odhad.

Zváženie potreby špeciálnych schopností alebo znalostí (pozri: odsek 14)

A96. Pri plánovaní auditu sa od audítora vyžaduje, aby zistil charakter, načasovanie a rozsah zdrojov potrebných na vykonanie zákazky na audit²⁰. Podľa potreby to môže zahŕňať účasť osôb so špeciálnymi schopnosťami alebo znalosťami. ISA 220 popri tom vyžaduje, aby sa partner zodpovedný za zákazku ubezpečil, že tím pracujúci na zákazke a všetci externí experti audítora, ktorí nie sú členmi tímu

²⁰ ISA 300 „Plánovanie auditu finančných výkazov“, odsek 8 písm. e).

pracujúceho na zákazke, majú kolektívne vhodné schopnosti a sú kompetentní vykonať zákazku na audit²¹. Pri audite účtovných odhadov môže audítor, vzhľadom na svoje skúsenosti a okolnosti zákazky, zistiť, že v súvislosti s jedným alebo viacerými aspektmi účtovných odhadov treba uplatniť špeciálne schopnosti alebo znalosti.

A97. K záležitostiam, ktoré môžu ovplyvniť úvahu audítora o potrebe špeciálnych schopností alebo znalostí, patria napríklad:

- charakter podkladového majetku, záväzku alebo položiek vlastného imania v konkrétnom podniku alebo odvetví (napríklad nerastné ložiská, poľnohospodársky majetok, zložité finančné nástroje),
- vysoká miera neistoty pri odhadovaní,
- používanie zložitých výpočtov alebo špeciálnych modelov, napríklad pri odhadovaní reálnej hodnoty v prípade neexistencie zistiteľného trhu,
- zložitosť požiadaviek platného rámca finančného vykazovania relevantných pre účtovné odhady vrátane prípadnej existencie oblastí, o ktorých sa vie, že sú predmetom rôznej interpretácie, alebo nekonzistentnej či rozvíjajúcej sa praxe,
- postupy, ktoré audítor plánuje uskutočniť v reakcii na posúdené riziká.

A98. Pri účtovných odhadoch zväčša nie je pravdepodobné, že by bolo treba špeciálne schopností alebo znalostí, a to dokonca ani vtedy, keď je odhadovanie spojené s neistotou. Je napríklad nepravdepodobné, že by audítor na vyhodnotenie opravnej položky k pochybným pohľadávkam potreboval špeciálne schopnosti alebo znalosti.

A99. Audítor však nemusí mať špeciálne schopnosti alebo znalosti vyžadované v prípade záležitosti z oblasti, ktorá sa netýka účtovníctva ani auditu, a môže ich potrebovať získať od svojho experta. ISA 620²² stanovuje požiadavky a poskytuje usmernenie pre rozhodnutie o potrebe audítora zamestnať alebo angažovať experta a zodpovednostiach audítora v prípade využitia práce experta.

A100. Navyše, v niektorých prípadoch môže audítor dospieť k záveru, že treba získať špeciálne schopnosti alebo znalosti týkajúce sa špecifických oblastí účtovníctva alebo auditu. Osoby s takýmito schopnosťami alebo znalosťami môže audítorská firma zamestnať alebo ich môže angažovať z externej organizácie mimo audítorskej firmy. Keď takéto osoby v rámci zákazky vykonávajú audítorské postupy, sú súčasťou tímu pracujúceho na zákazke, a teda podliehajú požiadavkám uvedeným v ISA 220.

A101. V závislosti od poznania a skúseností audítora zo spolupráce s expertom alebo inými osobami so špeciálnymi schopnosťami alebo znalosťami môže audítor považovať za vhodné prediskutovať s nimi také záležitosti, akými sú požiadavky platného rámca finančného vykazovania, s cieľom zabezpečiť, aby ich práca bola pre ciele auditu relevantná.

Ďalšie substantívne postupy v reakcii na významné riziká (pozri: odsek 15)

A102. Pri audite účtovných odhadov vedúcich k vzniku významných rizík audítor ďalšie substantívne postupy zameria na vyhodnotenie:

- a) toho, ako manažment posúdil vplyv neistoty pri odhadovaní na účtovný odhad, a vplyvu, ktorý môže mať takáto neistota na vhodnosť vykázania účtovného odhadu vo finančných výkazoch,
- b) primeranosť súvisiacich zverejnení.

²¹ ISA 220 „Kontrola kvality auditu finančných výkazov“, odsek 14.

²² ISA 620 „Využívanie práce experta nominovaného audítorm“.

Neistota pri odhadovaní

Zváženie neistoty pri odhadovaní zo strany manažmentu [pozri: odsek 15 písm. a)]

- A103. Manažment môže vyhodnotiť alternatívne predpoklady alebo výsledky účtovných odhadov viacerými metódami, ktoré závisia od okolností. Jednou z metód, ktorú môže manažment použiť, je vykonanie analýzy citlivosti. Jej súčasťou môže byť zistenie, ako sa peňažná suma predstavujúca účtovný odhad mení v závislosti od rôznych predpokladov. Rozdiely môžu existovať dokonca aj v prípade účtovných odhadov ocenených reálnou hodnotou, lebo rôzni účastníci trhu použijú rôzne predpoklady. Analýza citlivosti môže viesť k tomu, že manažment vypracuje niekoľko alternatív výsledku, niekedy označovaných manažmentom ako interval výsledkov, napríklad „pesimistický“ a „optimistický“ scenár.
- A104. Analýzou citlivosti sa môže dokázať, že účtovný odhad nie je citlivý na zmeny konkrétnych predpokladov. Inou alternatívou je, že by analýza dokázala citlivosť účtovného odhadu na jeden alebo viac predpokladov, na ktoré sa potom zameria pozornosť audítora.
- A105. Toto nemá za cieľ naznačiť, že by jedna konkrétna metóda riešenia neistoty pri odhadovaní (napríklad analýza citlivosti) bola vhodnejšia než iná, alebo že by úvahy manažmentu o alternatívnych predpokladoch alebo výsledkoch bolo treba realizovať podrobným procesom dokladovaným rozsiahlou dokumentáciou. Ide skôr o to, či manažment posúdil, ako neistota pri odhadovaní môže ovplyvniť dôležitý účtovný odhad, nie konkrétny spôsob, akým sa tvorí. Takže, keď manažment nezhodil alternatívne predpoklady alebo výsledky, audítora možno bude musieť s manažmentom prediskutovať spôsob, akým manažment riešil vplyvy neistoty pri odhadovaní na účtovný odhad, a vyžiadať si doklady, ktoré ho zdokumentujú.

Úvahy týkajúce sa menších účtovných jednotiek

- A106. Menšie účtovné jednotky môžu na posudzovanie neistoty pri odhadovaní používať jednoduchšie prostriedky. Popri preverení dostupnej dokumentácie môže audítora získať iné audítorské dôkazy o tom, že manažment zvažoval alternatívne predpoklady alebo výsledky, a to rozhovorom s manažmentom. Navyše, manažment nemusí mať odborné znalosti, ktoré by mu umožnili zvážiť alternatívne výsledky alebo inak riešiť neistotu pri odhadovaní účtovných odhadov. V takom prípade môže audítora manažmentu vysvetliť proces alebo rôzne metódy dostupné na tento účel a príslušnú dokumentáciu. Nijako to však neovplyvní zodpovednosť manažmentu za zostavenie finančných výkazov.

Významné predpoklady [pozri: odsek 15 písm. b)]

- A107. Predpoklad použitý na tvorbu účtovného odhadu sa môže považovať za významný, ak by primeraná zmena predpokladu významne ovplyvnila ocenenie daného účtovného odhadu.
- A108. Podporu pre významné predpoklady odvodenú zo znalostí manažmentu možno získať z procesu, ktorý manažment priebežne používa na strategickú analýzu a riadenie rizík. Dokonca aj bez formálne stanovených procesov, čo môže byť prípad menších účtovných jednotiek, môže byť audítora schopný vyhodnotiť predpoklady na základe informácií získaných od manažmentu a rozhovorov s manažmentom, ako aj inými audítorskými postupmi zameranými na získanie dostatočných a vhodných audítorských dôkazov.
- A109. Úvahy audítora pri vyhodnocovaní predpokladov, ktoré urobil manažment, sú opísané v odsekoch A77 až A83.

Zámer a schopnosť manažmentu [pozri: odsek 15 písm. c)]

- A110. Úvahy audítora o predpokladoch, ktoré urobil manažment, ako aj o zámere

a schopnosti manažmentu sú opísané v odsekoch A13 a A80.

Vypracovanie intervalu (pozri: odsek 16)

A111. Manažment sa pri zostavovaní finančných výkazov môže uistiť, že primerane riešil vplyv neistoty pri tvorbe účtovných odhadov, ktoré vedú k vzniku významných rizík. Audítor však môže úsilie manažmentu za určitých okolností považovať za neprimerané. Môže to byť napríklad vtedy, keď podľa úsudku audítora:

- audítor nemohol získať dostatočné a vhodné audítorské dôkazy vyhodnotením spôsobu, akým manažment riešil vplyvy neistoty pri odhadovaní,
- treba lepšie preskúmať mieru neistoty pri odhadovaní spojenú s účtovným odhadom, napríklad keď audítor vie o veľkých odchýlkach výsledkov podobných účtovných odhadov za podobných okolností,
- nie je pravdepodobné, že by sa podarilo získať ďalšie audítorské dôkazy, napríklad preverení udalostí, ktoré nastanú do dátumu správy audítora,
- môžu existovať indikátory zaujatosti manažmentu pri tvorbe účtovných odhadov.

A112. Audítorove úvahy pri stanovovaní intervalu na tieto účely sú opísané v odsekoch A87 až A95.

Kritériá vykazovania a oceňovania

Vykazovanie účtovných odhadov vo finančných výkazoch [pozri: odsek 17 písm. a)]

A113. Keď manažment vo finančných výkazoch vykázal účtovný odhad, audítorovo vyhodnotenie sa zameriava najmä na to, či je účtovný odhad ocenený dostatočne spoľahlivo, takže spĺňa kritériá vykazovania stanovené platným rámcom finančného vykazovania.

A114. Čo sa týka nevykázaných účtovných odhadov, audítor sa pri vyhodnotení zameria najmä na to, či sa v skutočnosti splnili kritériá vykazovania obsiahnuté v platnom rámci finančného vykazovania. Dokonca aj v prípade, keď účtovný odhad nie je vykázaný a audítor dospeje k záveru, že takýto prístup je vhodný, môže byť potrebné zverejniť okolnosti v poznámkach k finančným výkazom. V prípade potreby môže audítor rozhodnúť, že identifikovaný účtovný odhad s významnou neistotou stanovenia odhadu bude považovať za kľúčovú záležitosť auditu, o ktorej musí informovať vo svojej správe audítora v súlade s ISA,²³ alebo môže považovať za potrebné zahrnúť do správy audítora odsek Zdôraznenie skutočnosti (pozri ISA 706 (revidované znenie)).²⁴ Ak sa audítor rozhodne, že záležitosť je kľúčovou záležitosťou auditu, ISA 706 (revidované znenie) mu zakazuje zahrnúť odsek Zdôraznenie skutočnosti do správy audítora.²⁵

Princíp oceňovania účtovných odhadov [pozri: odsek 17 písm. b)]

A115. V súvislosti s účtovnými odhadmi reálnej hodnoty sa v niektorých rámcoch finančného vykazovania povoľujú alebo umožňujú oceňovanie reálnou hodnotou a jej zverejňovanie za podmienky, že sa dá reálna hodnota spoľahlivo stanoviť. Tento predpoklad môže byť niekedy prekonaný, napríklad keď neexistuje vhodná metóda alebo princíp oceňovania. V takýchto prípadoch sa audítor pri vyhodnotení zameriava na vhodnosť zdôvodnenia manažmentu na

²³ ISA 701 „Informovanie o kľúčových záležitostiach auditu v správe nezávislého audítora”

²⁴ ISA 706 (revidované znenie) „Odseky so zdôraznením skutočnosti a odseky o iných skutočnostiach v správe nezávislého audítora”

²⁵ ISA 706 (revidované znenie), odsek 8(b)

prekonanie predpokladu týkajúceho sa použitia reálnej hodnoty stanovenej v súlade s platným rámcom finančného vykazovania.

Vyhodnotenie primeranosti účtovných odhadov a zisťovanie nesprávností (pozri: odsek 18)

A116. Na základe získaných auditorských dôkazov môže audátor dospieť k záveru, že dôkazy poukazujú na účtovný odhad, ktorý sa líši od bodového odhadu manažmentu. Keď auditorské dôkazy podporujú bodový odhad, rozdiel medzi bodovým odhadom audítora a bodovým odhadom manažmentu predstavuje nesprávnosť. Keď audátor dospeje k záveru, že použitie intervalu audítorových odhadov zabezpečí dostatočné a vhodné auditorské dôkazy, auditorské dôkazy nebudú predstavovať podporu pre bodový odhad manažmentu ležiaci mimo tohto intervalu. V takomto prípade je nesprávnosťou minimálne rozdiel medzi bodovým odhadom manažmentu a najbližším bodom audítorovho intervalu.

A117. Keď manažment od predchádzajúceho obdobia zmenil účtovný odhad alebo metódu na jeho tvorbu, a to na základe subjektívneho posúdenia, že došlo k zmene okolností, auditor môže na základe auditorských dôkazov dospieť k záveru, že účtovný odhad je nesprávny v dôsledku svojoľnej zmeny, ktorú manažment urobil, alebo ho môže považovať za možný indikátor zaujatosti manažmentu (pozri odseky A124 až A125).

A118. ISA 450²⁶ poskytuje usmernenie na rozlíšenie nesprávností na účely audítorovho vyhodnotenia vplyvu neopravených nesprávností vo finančných výkazoch. V súvislosti s účtovnými odhadmi môže nesprávnosť, spôsobená podvodom alebo chybou, vzniknúť v dôsledku:

- nesprávností, o ktorých neexistujú žiadne pochybnosti (vecné nesprávnosti),
- rozdielov vyplývajúcich z úsudkov manažmentu týkajúcich sa účtovných odhadov, ktoré auditor považuje za neprimerané, alebo výberu či aplikácie účtovných pravidiel, ktoré auditor považuje za neprimerané (nesprávnosti vyplývajúce z úsudkov),
- audítorovho najlepšieho odhadu nesprávností v populáciách, ktorý zahŕňa projekciu nesprávností zistených v auditorských vzorkách na celé populácie, z ktorých sa vzorky vyberali (projektované nesprávnosti).

V určitých prípadoch týkajúcich sa účtovných odhadov môže nesprávnosť vzniknúť v dôsledku kombinácie uvedených okolností, čím sa samostatná identifikácia sťažuje, prípadne znemožní.

A119. Vyhodnotenie primeranosti účtovných odhadov a súvisiacich zverejnení zahrnutých do poznámok k finančným výkazom, či už vyžadované platným rámcom finančného vykazovania alebo zverejnené dobrovoľne, v zásade predstavuje úvahy rovnakého druhu, ako sú úvahy uplatňované pri audite účtovného odhadu vykazaného vo finančných výkazoch.

Zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov

Zverejnenia v súlade s platným rámcom finančného vykazovania (pozri: odsek 19)

A120. Prezentácia finančných výkazov v súlade s platným rámcom finančného vykazovania zahŕňa adekvátne zverejnenie významných záležitostí. Platný rámec finančného vykazovania môže povoľovať alebo predpisovať zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov a niektoré účtovné jednotky môžu dobrovoľne zverejniť doplňujúce informácie v poznámkach k finančným výkazom. Takéto zverejnenia môžu zahŕňať, napríklad:

- použité predpoklady,

²⁶

ISA 450 „Zhodnotenie nesprávností zistených počas auditu“.

- použitú metódu na tvorbu odhadov vrátane príslušných modelov,
- základ na výber metódy na tvorbu odhadov,
- vplyv zmien metódy tvorby odhadov uskutočnených od predchádzajúceho obdobia,
- zdroje a dôsledky neistoty pri odhadovaní.

Takéto zverejnenia sú pre používateľov dôležité na pochopenie účtovných odhadov vykázaných alebo zverejnených vo finančných výkazoch, pričom treba získať dostatočné a vhodné audítorské dôkazy o tom, či zverejnenia zodpovedajú požiadavkám platného rámca finančného vykazovania.

A121. Platný rámec finančného vykazovania môže v niektorých prípadoch vyžadovať špecifické zverejnenia týkajúce sa neistoty. Niektoré rámce finančného vykazovania napríklad predpisujú:

- zverejnenie kľúčových predpokladov a iných zdrojov neistoty pri odhadovaní, pri ktorých existuje významné riziko, že zapríčinia významnú úpravu účtovnej hodnoty majetku alebo záväzkov. Takéto požiadavky možno označiť výrazom „kľúčové zdroje neistoty pri odhadovaní“ alebo „kritické účtovné odhady“.
- zverejnenie intervalu možných výsledkov a predpokladov použitých pri stanovovaní intervalu,
- zverejnenie informácií týkajúcich sa významnosti účtovných odhadov reálnej hodnoty z hľadiska finančnej situácie a výkonnosti účtovnej jednotky,
- kvalitatívne zverejnenia, napríklad podstupované riziká a spôsoby ich vzniku, ciele účtovnej jednotky, pravidlá a postupy na riadenie rizík, metódy použité na meranie rizika a všetky zmeny týchto kvalitatívnych koncepcií oproti predchádzajúcemu účtovnému obdobiu,
- kvantitatívne zverejnenia, napríklad miera, do akej je účtovná jednotka vystavená riziku, ktoré vychádzajú z informácií interne poskytnutých kľúčovým riadiacim pracovníkom účtovnej jednotky vrátane informácií o úverovom riziku, riziku likvidity a trhovom riziku.

Zverejnenia týkajúce sa neistoty pri odhadovaní pre účtovné odhady vedúce k vzniku významných rizík (pozri: odsek 20)

A122. V súvislosti s účtovnými odhadmi s významným rizikom môže audítor dokonca aj v prípadoch, keď sú zverejnenia v súlade s platným rámcom finančného vykazovania, dospieť k záveru, že neistota pri odhadovaní nie je zverejnená adekvátne vzhľadom na dané okolnosti a fakty. Audítovo vyhodnotenie adekvátnosti zverejnenia týkajúceho sa neistoty pri odhadovaní je tým dôležitejšie, čím väčší je interval možných výsledkov účtovného odhadu vo vzťahu k významnosti (pozri súvisiacu diskusiu v odseku A95).

A123. Niekedy môže audítor považovať za vhodné vyzvať manažment, aby v poznámkach k finančným výkazom opísal okolnosti súvisiace s neistotou pri odhadovaní. ISA 705 (revidované znenie)²⁷ poskytuje usmernenie týkajúce sa dôsledkov, ktoré môže mať na správu audítora audítovo presvedčenie, že zverejnenie manažmentu vo finančných výkazoch týkajúce sa neistoty pri odhadovaní je neprimerané alebo nesprávne.

Indikátory novej zaujatosti manažmentu (pozri: odsek 21)

A124. Audítor sa počas auditu môže dozvedieť o úsudkoch a rozhodnutiach manažmentu, vedúcich k vzniku indikátorov novej zaujatosti manažmentu.

²⁷ ISA 705 (revidované znenie) „Modifikácie názoru v správe nezávislého audítora“.

Takéto indikátory môžu ovplyvniť záver audítora týkajúci sa toho, či audátorovo posúdenie rizík a súvisiace reakcie sú aj naďalej vhodné, a audítora možno bude musieť zvážiť dôsledky na zostávajúcu časť auditu. Zároveň môžu ovplyvniť aj audátorovo vyhodnotenie skutočnosti, či finančné výkazy ako celok neobsahujú významné nesprávnosti, ako sa uvádza v ISA 700 (revidované znenie)²⁸.

A125. K príkladom indikátorov možnej zaujatosti manažmentu v súvislosti s účtovnými odhadmi patria:

- zmeny účtovného odhadu alebo metódy na jeho vytvorenie, keď manažment subjektívne posúdil, že došlo k zmene okolností,
- použitie vlastných predpokladov účtovnej jednotky pre účtovné odhady reálnej hodnoty, keď tieto odporujú predpokladom zistiteľným na trhu,
- výber alebo vytvorenie významných predpokladov vedúcich k bodovému odhadu výhodnému z hľadiska cieľov manažmentu,
- výber bodového odhadu, ktorý môže indikovať optimistický alebo pesimistický model.

Písomné vyhlásenia (pozri: odsek 22)

A126. ISA 580²⁹ sa zaoberá používaním písomných vyhlásení. V závislosti od charakteru, významnosti a miery neistoty pri odhadovaní môžu vyhlásenia o účtovných odhadoch vykázané alebo zverejnené vo finančných výkazoch zahŕňať vyhlásenia:

- o primeranosti procesov na oceňovanie vrátane súvisiacich predpokladov a modelov, ktoré manažment použil pri stanovovaní účtovných odhadov v kontexte platného rámca finančného vykazovania, a o dôslednosti uplatňovania týchto procesov,
- že predpoklady primerane odzrkadľujú zámer a schopnosť manažmentu zrealizovať v mene účtovnej jednotky určité postupy v prípade, keď je to pre účtovné odhady a zverejnenia relevantné,
- že zverejnenia týkajúce sa účtovných odhadov sú podľa platného rámca finančného vykazovania úplné a primerané,
- že žiadna následná udalosť si nevyžaduje úpravu účtovných odhadov a zverejnení zahrnutých do finančných výkazov.

A127. Pre účtovné odhady, ktoré nie sú vykázané ani zverejnené vo finančných výkazoch, môžu písomné vyhlásenia obsahovať aj vyhlásenia o:

- vhodnosti základu, ktorý manažment použil na zistenie, že sa nespĺnili kritériá na vykávanie alebo zverejnenie obsiahnuté v platnom rámci finančného vykazovania (pozri odsek A114).
- pre účtovné odhady, ktoré nie sú ocenené reálnou hodnotou alebo zverejnené v reálnej hodnote, vyhlásenie o vhodnosti základu, ktorý manažment použil na prekonanie predpokladu týkajúceho sa použitia reálnej hodnoty stanovenej v súlade s platným rámcom finančného vykazovania účtovnej jednotky, (pozri odsek A115).

Dokumentácia (pozri: odsek 23)

A128. Zdokumentovanie indikátorov možnej zaujatosti manažmentu zistených počas auditu môže audátorovi pomôcť vyvodiť záver, či je aj naďalej primerané

²⁸ ISA 700 (revidované znenie) „Formovanie názoru na finančné výkazy a správa k finančným výkazom“.

²⁹ ISA 580 „Písomné vyhlásenia“.

audítorovo posúdenie rizík a s tým súvisiace reakcie, ako aj vyhodnotiť, či finančné výkazy ako celok neobsahujú žiadne významné nesprávnosti. Príklady indikátorov možnej zaujatosti manažmentu sa nachádzajú v odseku A125.

Príloha

(pozri: odsek A1)

Oceňovanie reálnou hodnotou a jej zverejňovanie podľa rôznych rámcov finančného vykazovania

Cieľom tejto prílohy je iba všeobecná diskusia o oceňovaní reálnou hodnotou a jej zverejňovaní podľa rôznych rámcov finančného vykazovania, uvedenie celkovej situácie a súvislostí.

1. Rôzne rámce finančného vykazovania vyžadujú alebo povoľujú rôzne oceňovanie reálnou hodnotou a jej zverejňovanie vo finančných výkazoch. Líšia sa aj tým, do akej miery poskytujú usmernenie týkajúce sa základu na oceňovanie majetku a záväzkov alebo súvisiacich zverejnení. Niektoré rámce finančného vykazovania poskytujú normatívne usmernenie, iné všeobecné a ďalšie vôbec žiadne usmernenie. Okrem toho existujú aj postupy oceňovania reálnou hodnotou a jej zverejňovania, ktoré sú špecifické pre určité odvetvia.
2. Definícia reálnej hodnoty môže byť v rôznych rámcoch finančného vykazovania iná, prípadne sa môže líšiť jej definícia pre rôzny majetok, záväzky alebo zverejnenia v rámci jedného konkrétneho rámca. Medzinárodný účtovný štandard (IAS) 39³⁰ napríklad reálnu hodnotu definuje ako „suma, za ktorú by mohol byť majetok vymenený, alebo záväzok vysporiadaný, v nezávislej transakcii medzi informovanými, dobrovoľne súhlasiacimi stranami“. Koncepcia reálnej hodnoty zvyčajne predpokladá aktuálnu transakciu, nie vyrovnanie k minulému alebo budúcemu dátumu. Proces stanovenia reálnej hodnoty je teda hľadaním odhadovanej ceny, za akú by sa transakcia zrealizovala. Okrem toho, rôzne rámce finančného vykazovania môžu používať výrazy ako „hodnota špecifická pre účtovnú jednotku“, „hodnota z používania“ alebo podobné výrazy, tieto však ešte stále môžu zodpovedať koncepcii reálnej hodnoty v tomto ISA.
3. Rámce finančného vykazovania môžu pristupovať k zmenám ocenenia reálnou hodnotou, ktoré sa časom vyskytnú, rôznymi spôsobmi. Istý rámec finančného vykazovania môže napríklad vyžadovať, aby sa zmeny ocenenia určitého majetku alebo záväzkov reálnou hodnotou zohľadnili priamo vo vlastnom imaní, zatiaľ čo podľa iného rámca sa takéto zmeny môžu premietnuť do výkazu ziskov a strát. V niektorých rámcoch rozhodnutie, či použiť, prípadne ako aplikovať účtovanie v reálnej hodnote, ovplyvňuje zámer manažmentu určitým spôsobom naložiť so špecifickým majetkom alebo záväzkom.
4. Rôzne rámce finančného vykazovania môžu vyžadovať určité špecifické ocenenia reálnou hodnotou a jej zverejnenia vo finančných výkazoch a môžu sa líšiť tým, do akej miery ich predpisujú alebo povoľujú. Rámce finančného vykazovania môžu:
  - predpisovať podmienky oceňovania, prezentácie a zverejňovania určitých informácií obsiahnutých vo finančných výkazoch alebo zverejnených v poznámkach k finančným výkazom, prípadne prezentovaných ako doplňujúce informácie,
  - povoľovať určité ocenenia reálnou hodnotou podľa uváženia účtovnej jednotky alebo iba po splnení určitých kritérií,
  - predpisovať konkrétnu metódu na stanovenie reálnej hodnoty, napríklad použitím nezávislého posudku alebo určených spôsobov použitia diskontovaných peňažných tokov,
  - umožniť výber spomedzi niekoľkých alternatívnych metód metódu na stanovenie reálnej hodnoty (rámec finančného vykazovania môže, ale

30

IAS 39 “Finančné nástroje: vykazovanie a oceňovanie”.

nemusi poskytovať výberové kritériá), alebo

- neposkytovať na oceňovanie reálnou hodnotou alebo zverejňovanie reálnej hodnoty iné usmernenie, než použitie evidentne vyplývajúce zo zvyklostí alebo praxe, napríklad praxe v určitom odvetví.
5. Niektoré rámce finančného vykazovania vyžadujú alebo umožňujú oceňovanie reálnou hodnotou alebo jej zverejňovanie za podmienky, že sa dá reálna hodnota majetku alebo záväzkov spoľahlivo určiť. V niektorých prípadoch sa dá táto podmienka prekonať, keď majetok alebo záväzok nemajú kótovanú trhovú cenu na aktívnom trhu a iné metódy na stanovenie primeraného odhadu reálnej hodnoty sú jednoznačne nevhodné alebo nepoužiteľné. Niektoré rámce finančného vykazovania môžu špecifikovať hierarchiu reálnych hodnôt rozlišujúcu vstupy, ktoré sa použijú na dosiahnutie reálnych hodnôt, ktoré siahajú od tých, ktoré obsahujú jednoznačne „zistiteľné vstupy“ na základe kótovaných cien a aktívnych trhov, až po tie „nezistiteľné vstupy“, ktorých súčasťou sú vlastné úsudky účtovnej jednotky o predpokladoch, ktoré by použili účastníci trhu.
  6. Niektoré rámce finančného vykazovania vyžadujú určité špecifické úpravy alebo zmeny informácií používaných pri oceňovaní alebo iné aspekty jedinečné pre konkrétny majetok alebo záväzok. Napríklad, účtovanie o investícii do nehnuteľností môže vyžadovať úpravy trhovej hodnoty určenej na základe znaleckého posudku, ako sú napríklad úprava týkajúca sa odhadovaných nákladov na uzatvorenie predajnej transakcie, úpravy týkajúce sa stavu majetku a jeho umiestnenia a ďalších záležitostí. Podobne, ak trh pre konkrétny majetok nie je aktívnym trhom, zverejnené kurzy možno bude treba upraviť alebo zmeniť tak, aby sa dosiahla primeranejšia reálna hodnota. Kótované trhové ceny, napríklad, nemusia svedčiť o reálnej hodnote, ak činnosť na trhu prebieha ojedinele, trh nie je dostatočne rozvinutý, prípadne sa na ňom obchoduje s malými počtami kusov oproti celkovému počtu existujúcich kusov. Preto takéto trhové ceny bude možno nevyhnutné upraviť, alebo zmeniť. Na takéto úpravy alebo zmeny možno bude treba alternatívne zdroje trhových informácií. Pri určovaní reálnej hodnoty, alebo prípadného zníženia hodnoty majetku alebo záväzku bude v určitých prípadoch možno nevyhnutné zvážiť priradené zabezpečenie (napríklad, keď sa zabezpečenie priradí určitým typom dlhových nástrojov).
  7. Vo väčšine rámcov finančného vykazovania je základom koncepcie oceňovania reálnou hodnotou predpoklad, že účtovná jednotka bude nepretržite pokračovať v činnosti bez zámeru či potreby likvidácie, významného zredukovania rozsahu činnosti alebo uzatvárania transakcií za nevýhodných podmienok. V takom prípade by preto reálna hodnota nebola sumou, ktorú by účtovná jednotka získala alebo zaplatila pri vynútenej transakcii, nedobrovoľnej likvidácii alebo predaji pod nátlakom. Na druhej strane, všeobecné ekonomické podmienky alebo ekonomické podmienky špecifické pre určité odvetvia môžu na trhu spôsobiť nelikvidnosť a reálne hodnoty v takom prípade treba vyhlásiť na základe znížených cien, možno dokonca významne znížených cien. Pri stanovovaní reálnej hodnoty majetku a záväzkov však účtovná jednotka bude možno musieť zohľadniť svoju aktuálnu ekonomickú alebo prevádzkovú situáciu, ak to od nej vyžaduje, prípadne jej to povoľuje rámec finančného vykazovania, pričom daný rámec môže, ale nemusí špecifikovať, ako to má spraviť. Napríklad, plán manažmentu na zrýchlené odpísanie určitého majetku, aby mohol manažment splniť konkrétne obchodné ciele, môže byť relevantný pre stanovenie reálnej hodnoty daného majetku.

Prevaha ocenení reálnou hodnotou

8. V rámcov finančného vykazovania začína čoraz väčšmi prevažovať oceňovanie a zverejnenia vychádzajúce z reálnej hodnoty. Reálne hodnoty sa môžu vo finančných výkazoch vyskytnúť rôzne a rôznymi spôsobmi môžu ovplyvniť

vymedzenie finančných výkazov vrátane oceňovania nasledujúcich položiek reálnou hodnotou:

- špecifického majetku alebo záväzkov, napríklad obchodovateľných cenných papierov alebo povinnosti vyrovnat' záväzok vyplývajúci z finančného nástroja, bežne alebo pravidelne oceňované trhovými cenami,
- špecifických komponentov vlastného imania, napríklad pri vykazovaní, oceňovaní a prezentácii určitých finančných nástrojov s vlastnosťami charakteristickými pre vlastné imanie, napríklad dlhopisu, ktorý môže držiteľ zameniť za kmeňové akcie emitenta,
- špecifického majetku alebo záväzkov nadobudnutých pri podnikovej kombinácii. Napríklad prvé stanovenie goodwillu vyplývajúceho z kúpy účtovnej jednotky pri podnikovej kombinácii je zvyčajne založené na ocenení identifikovateľného nadobudnutého majetku a záväzkov reálnou hodnotou a z reálnej hodnoty poskytnutej protihodnoty (plnenia),
- špecifického majetku alebo záväzkov jednorazovo precenených na reálnou hodnotu. Niektoré rámce finančného vykazovania môžu vyžadovať ocenenie reálnou hodnotou na vyčíslenie opravnej položky k položke alebo skupine majetku ako súčasti zisťovania znehodnotenia majetku, napríklad test znehodnotenia goodwillu nadobudnutého v podnikovej kombinácii na základe reálnej hodnoty určeného prevádzkového subjektu alebo účtovnej jednotky, ktorého hodnota sa potom rozvrhne na skupinu majetku a záväzkov prevádzkového subjektu alebo účtovnej jednotky s cieľom odvodiť predpokladaný goodwill určený na porovnanie so zaúčtovaným goodwillom,
- agregácie majetku a záväzkov. Na ocenenie triedy alebo skupiny majetku alebo záväzkov sa niekedy vyžaduje zlúčenie reálnych hodnôt niektorých jednotlivých položiek majetku alebo záväzkov v danej triede alebo skupine. Podľa platného rámca finančného vykazovania účtovnej jednotky sa napríklad ocenenie diverzifikovaného portfólia úverov môže stanoviť na základe reálnej hodnoty niektorých kategórií úverov vytvárajúcich dané portfólio,
- informácií zverejnených v poznámkach k finančným výkazom alebo prezentovaných ako doplňujúce informácie, nie však vykázaných vo finančných výkazoch.